

Η ΑΙΓΙΝΑΙΑ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ.

« Εἰ γὰρ λαθὼν ἕκαστος ὅ,τι δύναιτό τις
» Χριστὸν, διέβη: τοῦτο, καὶ κοινὸν φέρει
» ΠΑΤΡΙΔΙ, κακῶν ἂν αἱ πόλεις ἐλασσάνω
» Πειρώμεναι, τελαιπὸν εὐτυχίαν ἂν.»

ΕΥΡΗΠΑ. Φοίνισ , στίχ. 1022-1025.

Ἀριθμ. Β'.

1831.

Ἀπριλίου 15.

Α. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Ἔστι χρέος τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας ὁμογενῶν ἢ πρὸς ἐκπαίδευσιν
τοῦ ἔθνους συνδρομή.

Εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καλὸν καὶ ἐνδοξον ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἀνεδέχθη ἡ Ἑλλάς, ὅλα τὰ εἰς τὸ ἔδαφος αὐτῆς εὐρεθέντα τέκνα τῆς διεκινδύνευσαν ἀφειδῶς καὶ σώματα, καὶ κτήματα, καὶ χρήματα, καὶ ψυχὰς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀπολυτρόσεως. Οἱ δὲ ἀπόντες ἐκ τῶν κινδύνων εἰς τὰ ξένα, συμπάσχοντες καὶ συμεριζόμενοι τὰς ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἐλπίδας ἢ φόβους δεινοπαθοῦντες, πενθοῦντες καὶ δεόμενοι τοῦ ἴψιστου εἰς τὰς δυστυχίας, ἀγαλλόμενοι δὲ καὶ ἀνευφημοῦντες καὶ δοξολογοῦντες εἰς τὰς εὐτυχίας τῆς νίκης, ἔδιδον καὶ χεῖρα βοήθειας εἰς τοὺς ἀδελφούς των ἀγωνιζομένους, χρήματα καὶ ἐρῆδια πολέμου ἀποστέλλοντες. Ἄλλ' ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου τοῦ τρομεροῦ καὶ φονικωτάτου ἐξῆλθε, χάριτι θεῆς, ἡ Ἑλλάς νικήτρια, φέρουσα τὸ κάλλιστον καὶ ἐνδοξότατον αἶθλον, τὴν αὐτονομίαν τῆς καὶ οἱ ὅλα τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου παθόντες ἀγωνισταὶ, ἀναπνεύουσιν ἤδη ὑπὸ τὴν προστασίαν τακτικῆς καὶ ἐπαγρυπνουσῆς τὰ κοινὰ συμφέροντα Κυβερνήσεως, καταγιγνώμενοι εἰς τὸ ν' ἀναστήσωσι τὰς κατεδαφισμένας οἰκίας των, νὰ μεταφυτεύσωσι τὴν δει-

δροτομηθείσαν γῆν των, νὰ πορισθῶσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν, καὶ ν' ἀφήσωσι τὸ εὖ καὶ τὸ καλῶς ζῆν καὶ εἰς τὰ τέκνα των καταγίνονται ἐν ἐνὶ λόγῳ ν' ἀπολαύσωσι τοὺς καρποὺς τῆς ἀνακτηθείσης ἐλευθερίας. Ἄλλ' οἱ καρποὶ οὗτοι οὐδ' ὠριμάζουσιν οὐδὲ γεύονται καλοὶ καὶ γλυκαῖς καὶ διαρκέστατοι γινόμενοι, εἰμὴ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς παιδείας.

Εἰς ἄλλον λοιπὸν ἀγῶνα εἰρηναῖον καὶ ἡσυχον εὐρίσκονται τῶρα οἱ Ἕλληνες τὸν πρὸς τὴν παιδείαν, δίχως τῆς ὑποίας, οὐδὲ πολιτισμὸν οὐδ' ἀρετὴν κοινωνικὴν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωσι σταθερὰν, οὐδὲ τὸ ἄθλον τὸ τῆς ἐλευθερίας δύνανται νὰ στερεώσωσιν οὐδὲ νὰ συντηρήσωσιν ἀσφαλῶς. Ταῦτα καὶ οἱ Κυβερνῶντες καὶ οἱ κυβερνῶμενοι καλῶς ἐννοοῦντες, συναγωνίζονται πρόθυμοι καὶ ἐκ τοῦ στερήματος καταβάλλοντες πρὸς τῆς παιδείας τὴν ἀπόκτησιν. Ἄλλ' οἱ ἔξω τῆς ἐπικρατείας ὁμογενεῖς, οἱ εἰς τὸν πρῶτον ἀγῶνα βοηθήσαντες, πρέπει νὰ μένωσι καὶ πρὸς τὸν δεύτερον ἀδιάφοροι ἄφοῦ μάλιστα αὐτοὶ ἔξω τοῦ ὀλέθρου εὐρεθέντες ἔμειναν κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας τὰ ἐπιτηδευότερα πρὸς τοῦτον τὸν ἀγῶνα ὅπλα; Ἡ φιλογένεια, ἡ φιλοτιμία, τὸ συμφέρον των αὐτὸ ἀπαιτοῦν ν' ἀποστεφανώσωσι τοὺς ἰδίους ἑαυτῶν καὶ τοὺς τῶν ὁμογενῶν προτέρους ἀγῶνας μὲ τῆς παιδείας τὸ ἄθλον, ἀγωνιζόμενοι καὶ αὐτοὶ πρὸς τοῦτο ὄχι μ' ὀλιγωτέραν γενναϊότητα ἀπὸ τοὺς διακινδυνεύσαντας ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ἐλευθερίας.

Μὲ ἀνεκλάλητον τῆς ψυχῆς μας χαρὰν ἐλέπομεν ὅτι οἱ ἔξω τῆς Ἑλλάδος ὁμογενεῖς ἐννοῶσιν, ὅτι τὸ μέγιστον τοῦ νῦν πρὸς τὴν παιδείαν ἀγῶνος ἀνήκει εἰς αὐτοὺς, καὶ ἤρχισαν ν' ἀγωνίζονται φιλοτιμῶς, ἄλλος ἄλλο τι συνεισφέροντες ἐκ τῶν ὠφελίμων εἰς ἐκπαίδευσιν τῶν ὁμογενῶν των. Οἱ ἐν Βουκορεστίῳ ἐμπορευόμενοι κ. Πολυγρόνης Κ. Νάννη καὶ ἀδελφοὶ ἐπρόσφεραν πεντακάσια δίσηλα εἰς βοήθειαν τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ τῶν κατοικῶν τῆς Ζακύνθου πολλοὶ συνέδραμον προσφέροντες εἰς τὴν Κυβέρνησιν, οἱ μὲν ἅπαξ, οἱ δὲ καὶ ἐτησίως, ὑπὲρ τὰ διακάσια δίσηλα διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν σχολεῖον. Ἡ Πατρίς, δεχομένη εὐγνωμόνως τὰ δῶρα, εὐχαρίστησε τὰ καλά καὶ γενναῖα τέκνα τῆς διὰ τῆς φερούσης τὸ πρόσωπον αὐτῆς Κυβερνήσεως· καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες χρέος ἔχομεν εὐγνωμονοῦντες νὰ ἐπαινῶμεν τὸ φιλοτιμον καὶ φιλογενὲς τῶν ἀδελφῶν μας,

παροτρύνοντες ἀλλήλους πρὸς τὰ κοινωφελῆ. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι τοὺς φιλοπατρίδας τούτους δωρητὰς θέλου μιμηθῆ προθύμως καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πλουσίων καὶ εὐκαταστάτων ὁμογενῶν τῶν ἔξω τῆς πατρίδος διατριβόντων. Ἄν οἱ τοῦ Νευϊόρκου φιλόανθρωποι κάτοικοι, ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, δὲν παύουν ἀπὸ τοῦ νὰ πέμπωσιν εἰς χεῖρας τῆς πτωγῆς νεολαίας τῆς Ἑλλάδος ἀβάκια καὶ βιβλία, οἱ εἰς τὰς ἐμπορικὰς πόλεις τῆς Εὐρώπης παροικούντες εὐποροὶ Ἕλληνες, ἔχοντες καὶ χρήματα καὶ βιβλία πρόχειρα, πρέπει νὰ φαίνωνται θεαταὶ ἀπαθεῖς εἰς τῶν ὁμογενῶν των τὴν στέρησιν;

Οἱ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ἐπικρατείας ἐμποροὶ μας δύνανται, νομίζομεν, καὶ αὐτοὶ νὰ συνεισφέρωσι κατ' ἔτος τὸ πολλαστημόριον τοῦ καθαρῶ κέρδους των, ἀφ' οὗ βλέπουν τοὺς πτωχοὺς γεωργοὺς δεκατίζοντας ἐκουσίως τὰ προϊόντα των, καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας συνεισφέροντας τὸ κατὰ δύναμιν εἰς σύστασιν σχολείων. Καὶ αὐτῶν χρέος εἶναι νὰ βοηθήσωσιν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἔθνους, καὶ συμφέρον μάλιστα ἰδιαιτέρον· διότι πᾶν ἔθνος, ὅσο πλεόν πολιτίζεται, τόσο πλείωτερα προϊόντα παράγει καὶ καταδαπανᾷ. Οἱ τοῦ εἰς Σύραν Ἑλληνικοῦ Ἀσφαλιστικοῦ καταστήματος ἐπρόσφεραν, ἀκούομεν, τὴν ἀπαρχὴν τοῦ κέρδους των εἰς τὸ θυσιαστήριον τῆς παιδείας· οὗτοι πρῶτοι ἔδωκαν τὸ ἀξίεπαινον παράδειγμα· δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι καὶ οἱ ἀπανταχοῦ ἐμπορευόμενοι ὁμογενεῖς θέλου τὸ μιμηθῆ φιλοτιμῶς.

Παρὰ τὴν εἰς οἰκοδομὴν σχολείων καὶ εἰς πορισμὸν βιβλίων ἀναγκαίαν χρηματικὴν βοήθειαν, χρειάζονται προσέτι καὶ οἱ δίδοντες εἰς ἐκείνα τὴν ψυχὴν, οὕτως εἰπεῖν, διδάσκαλοι· ὥστε ὁ ὑπὲρ τῆς παιδείας ἀγὼν ἀνήκει καὶ εἰς αὐτοὺς μάλιστα, ὡς εἰς πρωταγωνιστάς. Ἐκ τῶν ἔξω τῆς πατρίδος διατριβόντων ὁμογενῶν, οἱ μὲν εἰς τὰς ἐμπορικὰς των ὑποθέσεις καταγινόμενοι· οἱ δὲ, μὴ ἔχοντες πύρον εἰς ἐπάνοδον, παραμένουσιν εἰς τὰ ξένα· ἀλλ' οἱ διεσχορπιτιμένοι ἔξω τῆς Ἑλλάδος λόγοι, ὅσοι μάλιστα ἔχουν τελειωμένα τὰ μαθήματά των, τί περιμένοντες περιπλανῶνται ἐτι ἀπάτριδες, ἀνέστιοι καὶ ἔξω τῆς μητρικῆς των γῆς; Ἡ Ἑλλὰς ἔρημος, ἄπορος, πτωγὴ καὶ ταλαιπωρημένη, μόλις ἤρχισε νὰ συνέρχεται εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνουσα ἀπὸ τῶν πολυγρονίων πληγῶν τῆς τοὺς πόρους· δὲν ἔχει οὐδ' ἀμοιβάς πλουσίας νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτὴν, οὐδὲ τῆς ἡδύπα-

θείας ἀπολαύσεις τοῦ πολιτισμένου κόσμου νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς. Ἀλλ' ὁ λόγιος καὶ ἀληθῶς φιλόσοφος Ἕλληνας, εἰς τὴν Ἑλλάδα μόνον ἐμπορεῖ νὰ εὕρῃ τὴν μόνην γλυκυτάτην ἀπόλαυσιν καὶ ἀξίαν τῶν εὐγενῶν καὶ ἐλευθέρων ψυχῶν. Καὶ τοῦ ἀλλοῦ ἐμπορεῖ νὰ γευθῇ τὴν ἠδίστην ψυχικὴν ἠδονὴν, τὴν ἀξίαν τοῦ φιλογενούς, τοῦ φιλοπατρίδος, τοῦ φιλαρχοῦ, τοῦ ἐναρέτου, τοῦ ἀληθῶς σοφοῦ, τὴν προεργασμένην ἀπὸ τὸ αἶσθημα ὅτι διατελεῖ ἐκπαιδεύων τοὺς ἀδελφούς του, τοὺς ἀπογόνους τῶν Πλατῶνων, τῶν Σοφοκλέων, τῶν Δημοσθενῶν ὅτι, ἐκπληρῶν τὸ πρὸς τὴν γεννήσασαν καὶ θρέψασαν αὐτὸν πατρίδα χρέος, εὐεργετεῖ τοὺς ὁμογενεῖς εὐεργεσίαν ἱερὰν καὶ θείαν· ὅτι ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀγωνίζεται νὰ καταστήσῃ τοὺς νέους τῆς πατρίδος του ἀνδρας ἀληθινούς, ἀληθῶς κατ' εἰκόνα θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν;

Ὅλοι οἱ ἐκ τῶν ὁμογενῶν λογίων τῶ ὄντι πεπαιδευμένοι καὶ ἐνάρετοι, καὶ ἀξιοὶ νὰ ὠφελήσωσι τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἀμφιβάλλομεν ποσῶς ὅτι, εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὴν πατρίδα καθηκόντων ἱερῶν καὶ ὁσίων, πιστεύουν ὅτι εὐρίσκουσι τὴν ἀξίαν ἑαυτῶν ἀμοιβῆν, τὴν γλυκυτάτην ἀπόλαυσιν, τὴν ἀληθινὴν εὐδοξίαν· καὶ ὅτι ἀνυπόμονοι διατρέποντες ἐξ ἀνάγκης τῶν ἰδίων των πραγμάτων εἰς τὰ ξένα, ἀναμνησθῶνται νύκτα καὶ ἡμέραν τὸ τοῦ Ποιητοῦ·

Αἰσχρὸντα δηρὸντα μένειν, καινῶν τε νέεσθαι.

I. K.

Ἀρ. 1937. **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.**
Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τοὺς Κυρίους Πολυχρόνην Κ. Νύνη καὶ ἀδελφούς.

Ὁ Κύριος Γ. Καρχαγιαννόπουλος Τισαμενὸς μᾶς ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολήν σας τῆς 29 Νοεμβρίου, ὡς καὶ τὰ δίστηλα πεντακασία, τὴν ὑπὲρ τῶν δημοσίων σχολείων προσφορὰν σας.

Σᾶς γνωρίζομεν χάριτας διὰ τοῦτο, καὶ χρεωστοῦμεν νὰ σᾶς κοινοποιήσωμεν συγχρόνως, ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα θέλομεν παρακαταθέσει εἰς τὴν ἐθνικὴν Τράπεζαν διὰ νὰ μένουν παντοτινὰ ἐκεῖ, ὁμοῦ μ' ὅσα ἄλλα, φιλογενεῖς διάφοροι ζήλω πατρικῶ κινούμενοι, ἐπρόσφεραν δι' αὐτὸν τοῦτον των σκοπῶν, ὥστε ὁ τόκος αὐτῶν νὰ χρησιμεύῃ εἰς ἀγορὰν βιβλίων, καὶ ἄλλων ἀναγκαίων, τὰ ὅποια

θέλουν διανεμεσθαι ἐτησίως εἰς τοὺς ἐνδεεῖς μαθητὰς τῶν διαφόρων σχολείων τῆς Ἐπικρατείας. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀποσιωπήσωμεν, Κύριοι, ὅτι ὁ ζήλος σας δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ ἕως ἐδῶ· τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἤδη ἀναγεννᾶται, καὶ ἔχει χρεῖαν πολλῶν βοηθημάτων διὰ νὰ δυνθῇ καὶ τὰ παιδευτήριά του νὰ πολλαπλασιάσῃ καὶ τελειοποιήσῃ, καὶ ἄλλα πολλὰ κοινωφελῆ καταστήματα νὰ ἀνεγείρῃ· ὅθεν καὶ σεῖς, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη φιλοπάτριδες, σήμερον μάλιστα χρεωστοεῖτε νὰ συνδράμητε τὴν πατρίδα, καὶ ἰδιαίτερός τὴν ἐκπαιδευομένην Ἑλληνικὴν νεολαίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξήρτηται τοῦ ἔθνους ἡ μέλλουσα εὐτυχία. Ἐπεριδόμενοι δὲ εἰς τὰ ὅποια μᾶς ἐκφράζετε αἰσθήματα, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὅσον οὕτω θέλετε μᾶς δώσει νέα δείγματα πατριωτισμοῦ, καὶ τοιαῦτα, ὅποια θέλουν διεγείρει εἰς ἀμιλλαν τὰς εὐαισθήτους καὶ φιλοκάλους ψυχὰς τῶν ὁμογενῶν μας.

Δέχθητε καὶ αὐτὴς τὴν ἐκφρασιν τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 15 Φεβρουαρίου 1831.

Ὁ Κυβερνήτης I. A. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαίδευσιν Γραμματέως τῆς Κυβερνήσεως B. A. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ἀρ. 1915. **Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Πρὸς τὸν κύριον Ἀνδραῶν.

Τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν μᾶς διευθύνετε ἀπὸ Βοστώνης τὴν 8 Ὀκτωβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐλάβομεν διὰ τῆς φιλικῆς μεσολαβήσεως τοῦ Κυρίου Κίγκ, ὅστις εὐχεστέθη νὰ μᾶς κοινοποιήσῃ, ὅτι ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως τὰ διάφορα πράγματα, τὰ ὅποια ὀφείλομεν εἰς τὴν φιλοδιωρίαν τῆς φιλελληνικῆς κατὰ τὸ Νιουγιόρκ Ἐπιτροπῆς.

Ἄν εὐχεσθηθῶν οἱ συμπατριῶταί σας νὰ χορηγῶν, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν, γενναίαν συνδρομὴν εἰς τὰ σχολεῖά μας, τὰ εὐεργετήματα των θέλουν ἀποκατασταθῇ πηγὴ ἀφθονωτέρων καὶ ὠφελιμωτέρων ἀποτελεσμάτων, καθ' ὅσον τὰ καταστήματα τῆς Δημοσίου Ἐκπαίδευσιν εἰς τοῦτον τὸν τόπον δυνθῶσι νὰ λάβουν τὴν ἀναγκαίαν ἀνάπτυξιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς εὐταξίας καὶ τῆς ἡσυχίας,

των ὁποίων ἤδη ἄρχισε νὰ ἀπολαύη τοὺς καρπούς, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβρυσαν τοῦ ζήλου καὶ τῶν εὐτυχῶν διὰ τὴν μάθησιν διαθέσεων τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας.

Ἰδίους ὀφθαλμοῖς ἐπληροφόρηθητε, Κύριε, ὅτε πρὸ δύο μόλις ἐτῶν περιήλατε ἐν μέρος τῆς Ἑλλάδος, περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σχολείων, τὰ ὁποῖα εἶχαμεν δυνηθῆ νὰ συστήσωμεν ἕως τότε, ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἐνδείας καὶ τῶν κατοίκων καὶ τοῦ Ταμείου.

Ἡ κατάστασις αὐτῆς τῆς ἐνδείας εἶναι μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπαυσειν ἕκτοτε μ' ὄλον τοῦτο ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματέως, τῆς ὁποίας εὐχαρίστως σᾶς ἐπισυνάπτομεν ἀντίγραφον, θέλει σᾶς πληροφορήσει, ὁποῖαι εἶναι αἱ πρόδοι τῶν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐμπιστευθέντων καταστημάτων, τόσον διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν, καθόσον καὶ διὰ τὴν αὔξησιν τῶν βαθμηδὸν γενομένων βελτιώσεων.

Ἐλπίζομεν εὐχαρίστως, ὅτι ἡ σύντομος αὕτη ἔκθεσις θέλει φανῆ ἄξια τῆς προσοχῆς ὑμῶν, καὶ τῆς Ἐταιρείας, ἥτις ἀφιερώνει τόσον γενναίαν φροντίδα διὰ τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος.

Διερμηνεύσατε, Κύριε, πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὴν κατὰ τὸ Νειυγιόρκ Ἐπιτροπὴν τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης μας.

Δὲν προσθέτομεν εἰς τὴν παρούσαν, εἰμὴ λέξεις τινὰς, πρὸς ὑμᾶς, διὰ νὰ σᾶς διαβεβαιώσωμεν, πόσον εὐχαρίστησιν θέλει μᾶς προξενήσει ἡ παραλαβὴ τοῦ συγγράμματος, τὸ ὁποῖον εὐνοϊκῶς μᾶς ὑπεσχέθητε, καὶ τελειόνομεν μὲ τὴν ἔκφρασιν τῆς ὑπερεξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μας.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 8 Φεβρουαρίου 1831.

Ὁ Κυβερνήτης I. A. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματέως τῆς Κυβερνήσεως B. A. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ἄρ. 1969. Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν Διοικητὴν Καλαβρύτων.

Ἐλάβομεν τὴν ὑπ' Ἄρ. 3079 ἀναφορὰν σας, μὲ τὴν ὁποίαν μᾶς ἐσυνοδεύσατε κατάλογον συνεισφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἔκαμαν οἱ πρόκριτοι τῶν Καλαβρύτων, διὰ νὰ εὐεργετήσωσι τὴν πατρίδα των μὲ τὴν σύστασιν σχολείου ἀλληλοδιδασκτικοῦ καὶ Ἑλληνικοῦ.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ποσῶς, ὅτι τὸ παράδειγμα, τὸ ὁποῖον οἱ συνδρομηταὶ ἔδωκαν, θέλει εὐρῆ πολλοὺς μιμητὰς μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν των, καὶ οὕτω τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν σύστασιν καὶ διατήρησιν αὐτῶν τῶν δύο καταστημάτων, ὅταν οὕτω θέλουν φθάσει εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ἀναγγέλλετε ποσότητα, τουτέστιν εἰς πέντε ἢ ἕξ χιλιάδας Φοινίκων.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ συνδράμωμεν καὶ ἀπὸ μέρους μας εἰς τὸ νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ διάθεσις τῶν συνδρομητῶν, θέλομεν σπεύσει νὰ ἐξαποστείλωμεν τέκτονα, ὁ ὁποῖος θέλει διαγράψει εἰς τὰ ἐρείπια τῆς παλαιᾶς σχολῆς τὸ σχέδιον τῆς νέας, ὥστε καὶ τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν εἰς αὐτὸ εὐρῶσι χώραν ἀμφοτέρα.

Ἐχετε τὴν ἄδειαν νὰ υπογράψετε καὶ δι' ἡμᾶς ἴσην ποσότητα ἐκείνης, τὴν ὁποίαν παρεχωρήσαμεν εἰς τὸ σχολεῖον Βοστίτσας.

Σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ διαβεβαιώσητε τοὺς συνδρομητὰς, πόσον ἄξια τιμῆς νομίζομεν τὰ ἐντιμα αἰσθήματα, τῶν ὁποίων ἔδωκαν τὴν ἀπόδειξιν καὶ ἀκολουθοῦντες μὲ ἐπιμονὴν τὸ καλὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπεχειρήθησαν, θέλουν δικαιώσει τὴν ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν δι' αὐτοὺς τρέφει ἡ Κυβέρνησις, καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ ἐπαρχία των εἰς τὸν πατριωτισμὸν των.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῆ 21 Φεβρουαρίου 1831.

Ὁ Κυβερνήτης I. A. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματέως τῆς Κυβερνήσεως B. A. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Εἰς τὸν 16 Ἄρθ. τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος ἐδημοσιεύθη καὶ τὸ διάταγμα τὸ περὶ κανονισμοῦ τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου· διορίζονται εἰς αὐτὸ τὰ καθήκοντα τοῦ ἐφόρου, τῶν διδασκάλων, καὶ τῶν μαθητῶν, αἱ ἐποχαὶ καὶ ὁ τρόπος τῶν ἐξετάσεων, αἱ ἐργασίαι ἡμέραι, τὰ περὶ τὴν εὐταξίαν τὴν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ σχολείου κ.τ.λ. Ὁ κανονισμὸς οὗτος, κατὰ πρῶτον γινόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα, νομίζομεν ὅτι θέλει γενῆ τύπος εἰς τὰ περὶ κανονισμοῦ τῶν νῦν ἢ μετέπειτα ὁμοίων διδασκτικῶν καταστημάτων. Εἰς αὐτὸν παρατηροῦμεν ἄτι ἐπικρατεῖ τὸ εὐθύτατον πνεῦμα τῆς ἰσοδικαιότητος. Οἱ διδάσκαλοι γνωρίζονται ἰσότητι ἀναμέσον των καὶ καθυποβάλ-

λωνται εἰς ἴσον γρῶς τοῦ νὰ ἐπιμελῶνται καὶ νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως ἐπίσης ὄλων τῶν μαθητῶν, χωρὶς νὰ διακρίνωσι τινα ἀποθλέποντες εἰς τὴν τάξιν ἢ τὴν κατάστασιν τοῦ τὴν κοινωνικῆν. Οἱ δὲ μαθηταὶ, γνωρίζομενοι καὶ αὐτοὶ ἰσοδίκαιοι εἰς τὸ ν' ἀπολαύωσιν ἴσην κηδεμονίαν καὶ ὁδηγίαν εἰς τὰ τῆς σπουδῆς των, δὲν διακρίνονται ἔπειτα εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀμοιβῶν καὶ βοηθειῶν εἰμὴ ὡς ἐκ τῆς ἀξιοῦτος, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν σπουδάζοντες, καὶ τῆς ἐπιδόσεώς των εἰς τὰ μαθήματα καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ.

Μαθήματα διὰ τῶν πιδῶν συγγραμμάτια ὑπὸ Κωνσταντίνου Βασιλάχου, τρεῖς τόμοι, ἔν Ὀδησῶν 1830.

Ὁ μακαρίτης γέρον, τοῦ ὁποίου τὴν στέρησιν τόσο πλέον πικρότερα κλαίει ἡ Πατρις, ἔπον, ἐν ᾧ ἦτο εἰς τὴν στιγμὴν νὰ τὸν ἐναγκαλισθῆ καὶ νὰ τὸν ἐπαναπαύσῃ ἀπὸ τοῦ μακροῦς του ὑπὲρ αὐτῆς κόπου, τὸν ἔλασε παρ' ἐλπίδα μέσα ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς, ὁ σοφῆς, λέγω, Βασιλάχου κατεδέχθη νὰ καταβῆ ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλολογίας καὶ εἰς τῶν παιδικῶν μαθημάτων τὴν διδασκαλίαν καὶ συγγραφὴν. Τοῦτο εἶναι ἴδιον τῆς μετριεφροσύνης τῶν ὄντως σοφῶν καὶ τῆς τελειότερας παιδείας, τὸ νὰ στέργωσιν εἰς τὸ νὰ ἐργάζονται πρόθυμως, καὶ νὰ βοηθῶσιν ἐκεῖ ὅθεν μελετῶν νὰ προκύβῃ ὠφέλεια, ἐξεύροντες μάλιστα ὅτι τὰ στοιχειώδη βιβλία δὲν εἶναι τρόπος νὰ ἐκτεθῶσι μεθοδικῶς καὶ εὐλήπτως, εἰμὴ ὑπὸ τῶν ἐπισταμένων καλῶς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐπιστήμης.

Περιέχει τὸ βιβλίον διαιρούμενον κατὰ μαθήματα ἀναμειγμένα (διδασκόμενα εἰς τὴν αἰκίαν καὶ εἰς τὸ σχολεῖον, κατὰ ὥρας ὠρισμένας, ἀλλὰ μὲν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καὶ ἄλλα ὑπὸ τῶν γονέων) Χρονολογίαν καὶ Ἱστορίαν, Γεωγραφίαν, Ἠθικὴν, Ἀριθμητικὴν, Φυσικὴν καὶ Φυσικὴν Ἱστορίαν, Γεωμετρίαν, Μυθολογίαν, Ἀνατομὴν τοῦ ἀνθρώπου, Θεωροσίαν κ.τ.λ. Ἡ ἀνάμειξις αὕτη τῆς διαφορῆς ὕλης εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μάθημα, δὲν φέρει κημίαν σύγχυσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην διότι ὁ συγγραφεὺς ἠδυνήθη διὰ τῆς εὐμεθοδίας νὰ τάξῃ πρότερον τὰ εὐληπτότερα καὶ χρησιμεύοντα εἰς τῶν ἐπιμένων τὴν κατάληψιν, καὶ οὕτω θέλγει τὸν μαθητὴν διὰ τῆς παικτικῆς καὶ τὸν βοηθεῖ ἐν ταῦτῳ νὰ μαθάνῃ συγχρόνως, χωρὶς ἀηδίας, πολλὰς καὶ διαφορὰς γνώσεις. Ἰσως εἴρη τις καὶ τινὰς ὀλίγας θεωρίας ἀνωτέρας τῆς καταλήψεως τῶν παιδῶν, καθὼς εἶναι τινὲς ἐκ τῶν θεωριῶν τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀφηρημένων ἠθικῶν ἀλλ' ἡ εὐκρίνεια τοῦ λεκτικῆ καὶ ἡ εὐμεθοδία μετριάζουσι καὶ αὐτῶν τὸ δυσνόητον. Ὅπως καὶ ἂν ᾖναι, ὁ μακαρίτης γέρον κατεδαπάνησε πολλὸν χρόνον καὶ κόπου πολλοὺς κατέβαλεν εἰς τὸ νὰ συντάξῃ βιβλίον κέλαιον καὶ ὠφελιμώτατον, ὅχι μόνον εἰς παιδία, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνδρας, αἵτινες ἐνεσὺν ὅπως τὴν γλῶσσάν των, δὲν εὐτύχησαν ὅμως νὰ σπουδάσωσι τὰ στοιχεῖα τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς τὰ βιβλίον γνώσεων. Διὰ τοῦτο συστήνομεν αὐτὸ ἰδίως καὶ εἰς τοὺς πλείοτους τῶν ἀλληλοδιδασκτικῶν μας σχολείων διδασκάλους,

ἔσαι δὲν δύναται νὰ ἔχωσιν ἄλλα βοηθήματα. Ἦτο δ' εὐχρῆς ἔργον νὰ εἰσαχθῆ καὶ εἰς τὰ μικρὰ Ἑλληνικά μας σχολεῖα ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ παράδοσις τῶν ἐν αὐτῶ. Οἱ μαθηταὶ, οἱ μὴ ἔχοντες τοὺς τρόπους νὰ κατατρίβωσι πολλοὺς χρόνους εἰς ἀνωτέρων μαθημάτων σπουδῆν, θέλουσιν ἐξέρχεσθαι ἀπὸ τὰ ταιαῦτα Ἑλληνικά σχολεῖα ἐνοσούντες ὅπως τὴν μητρικὴν τῶν γλῶσσαν καὶ στολισμένοι μὲ πολλὰς καὶ καλὰς ιδέας χρῆσιμους εἰς τὸν μετέπειτα βίοντων.

Θεωρία χριστιανικῆ καὶ ψυχωφελεῖς νοουθεσίαι συνθεθείσαι εἰς γλῶσσαν περὶ τὴν καὶ ἐκδοθείσαι τὸ δεύτερον διὰ νὰ διανέμωται δωρεὰν εἰς πάντα χριστιανόν, ὅστις ἐπιθυμῆ νὰ γνωρίσῃ τὴν εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν. (Βιέννη τῆς Αὐστρ. 1831, 1 τομ εἰς 12, σελ. 126).

Τὸ βιβλίον τοῦτο γραμμένον εἰς γλῶσσαν διορθωμένην ὅπως τῶν καὶ εὐληπτον, περιέχει πολλὰς καὶ καλὰς νοουθεσίας εἰς τὰ περὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, περὶ τῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, περὶ τῶν καθηκόντων τῶν τῆς ἐκκλησίας προεστώτων, κ.τ.λ. ὅθεν τὸ κρίνομεν ἄξιον τῆς μελέτης τοῦ εὐσεβοῦς χριστιανοῦ καὶ τοῦ ἐναρέτου πολιτοῦ. Εἰς αὐτὸ δὲν ἐπικρατεῖ ὅλως δι' ἄλλου ἢ τοῦ ἐκείνων τῶν μοναστικῶν ιδεῶν, αἵτινες ἐπιπολαζουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰ κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας γραφθέντα εἰς τὴν καθολικουμένην τοῦ ταιούτου εἶδους βιβλία, τὰ ὅποια διδουσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ ἐνοήσῃ ὅτι πρέπει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ ὄρη μακρὰν τοῦ κόσμου νὰ ζῆσθαι διὰ νὰ σωθῆ· οὐδ' ἔχει πάλιν τὴν ἀλλοκοτον ἐκείνην σύγχυσιν, τὴν ξενολεξίαν, τὸ σκοτεινὸν καὶ δυσληπτον τῶν ἀφηρημένων ιδεῶν τῶν βιβλιδίων ἐκείνων, μὲ τὰ ὅποια, τυπονόμενα εἰς τὰ ξένα καὶ ὑπὸ ξένων εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὰ ἦθη καὶ εἰς τὴν θρησκείαν μας, κατεπλημμυρίσθη ἡ Ἑλλὰς κατὰ τοὺς τελευταίους τοῦτους χρόνους.

Ἐν ἄλλο βιβλίον ἑμευεῖς καὶ τῆς αὐτῆς ὕλης μὲ τὸ ἀνωτέρω, ἀλλ' ὑψηλόν, εὐγλωττον καὶ μὲ πολλὴν εὐσέβειαν καὶ νουεῖαν κατὰ τὸ ἀληθινὸν πνεῦμα τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου γραμμένον, εἶναι:

Τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ, συγγραφὴν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Στούρτζι (Ἐν Πετροπολίει 1828, εἰς 8ον, σελ. 327).

Ὁ συγγραφεὺς διαιρεῖ τὸ πόνημά του εἰς 7 μελέτας, διαλαμβανούσας κατὰ διαδοχὴν περὶ θεοῦ λόγου (ἦτοι περὶ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης), περὶ πίστεως, περὶ ἀγάπης, περὶ ἐλπίδος, περὶ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, περὶ χρήσεως μυστηρίων, περὶ τῆς ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ λατρείας. Ὅσοι τῶν κοσμικῶν καὶ ἱερουμένων, ἐλεύθεροι ὄντες ἀπὸ τὰς προλήψεις τῶν μικρῶν νῶν, εὐχαριστοῦνται νὰ μελετῶσι τὸ ἀληθὲς καὶ ὑψηλὸν πνεῦμα τῶν ἱερῶν γραφῶν, δὲν δύναται νὰ ἐπιθυμῶσιν ἄλλο περιληπτικώτερον καὶ οὐσιωδέστερον εἰς τὰ ταιαῦτα βιβλίον, παρὰ τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ χριστιανοῦ.

Συνόψεις προσευχῶν, Ἱερῶν Ἱστορίας καὶ Ἱερῶν Κατηχήσεως 3 μικρὰ βιβλίδια εἰς τὴν ἐν Αἰγίνῃ Ἑθνικὴν Τυπογραφίαν ἐκδοθέντα κατὰ τὸ 1830.

Ἡ Κυβέρνησις ἐτύπωσε καὶ αὐτὰ πρὸς χρῆσιν τῶν ἀλληλοδιδασκτικῶν παιδιῶν, διὰ νὰ διανεμῶνται δωρεὰν εἰς τὰλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα, στοιχάζουμένη ὁρθῶς ἐπὶ σιμὰ τῶν ἄλλων γνώσεων, εἶναι ἀναγκασιότατον νὰ μαθάνωσιν οἱ παῖδες ἐξ ἀπαλῶν ὄντων καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως.

ΑΤΑΚΤΩΝ τόμος Γ', ἐν Παρισίοις, 1830, εἰς 8ον.

Ἀν-γνώσαμεν τὸ βιβλίον τοῦτο, τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτον μέρος ἐπιγράφεται ΧΙΑΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ἸΛΗ. Πολλὰ πράγματα ἐμάθομεν τρώοντι ἄξια τοῦ συλλέξαντος αὐτὰ πολυμαθοῦς φιλόλογου· ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι εἶναι συγχωρημένον νὰ προσθέσωμεν καὶ ἡμεῖς, τῶν φιλοιστόρων χάριν, ὀλίγας τινάς, ὅσας ἐκ τοῦ παραγράμμα συνελέξαμεν γνώσεις. Καὶ αὗται δὲ ἴσως δὲν εἶναι περιτταὶ νὰ συγκαταχωρηθῶσιν εἰς τὴν περὶ χιακῆς ἀρχαιολογίας ὕλην, ὡς καὶ εἰς τὴν κτίσιν μιᾶς οἰκοδομῆς δὲν εἶναι παντάπασιν ἄχρηστα μεταξὺ τῶν λίθων ἢ ἄμμος καὶ τὰ λιθάδια.

ΣΕΛΙΔΙ 6. « Πρὸς δὲ τὴν δύσιν . . . τῆς Χίου εἶναι ἡ νῆσος ΨΥΡΑ, τὴν ὁποίαν » ὁ Ὀμηρος ὀνομάζει ΨΥΡΗΝ. Σήμερον ὀνομάζεται τὰ ΨΑΡΑ· αἱ δὲ Οἰνοῦσσαί » μετεβλήθησαν εἰς ἈΓΝΟΥΣΣΑΙ. »

Καὶ ὀξυτόνωσ (ἡ ΨΥΡΑ), καὶ πληθυντικῶς οὐδετέρως (τὰ ΨΥΡΑ) ὠνόμαζον οἱ ἀρχαῖοι τὴν νῆσον, ἐὰν δεχθῶμεν τὴν γραφὴν τοῦ Στράβωνος, ἀναφερομένην ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντιοῦ, ὅστις προσθέτει· « λαμβάνεται δὲ τὸ ὄνομα ἐπὶ εὐτελείᾳ, διὰ τὸ εὐτελεστάτην » εἶναι τὴν νῆσον. Κ ρ α τ ῖ ν ο σ « ΨΥΡᾶι τὸν Διόνυσον ἄγοντες. Καὶ » ἐν Ν ε μ ἔ σ η ΨΥΡᾶι τε τὴν Σπάρτην ἄγεις. Αἱ δὲ Οἰνοῦσσαί εἶναι γνωσταὶ εἰς τοὺς εὐρωπαίους ναύτας ὑπὸ τὸ ὄνομα Spalmatori διὰ τὸν λιμένα των, καὶ ἀξιοσημείωτοι εἰς τὰς νεωτέρας ἱστορίας διὰ τὴν κατὰ τὸ 1694 γενομένην μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἐνετῶν ναυμαχίαν.

ΣΕΛΙΔΙ 8. « Κατὰ τὸν Πελοπόννησον, ἡ Ἀρριουσία χώρα ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Βολισσόν. Καὶ » ἡ Βυσιγγίης ἐπαινεῖ τὸν ὄνον τῆς Βολισσού. Εἰς τὴν Ὀρτελίον ὀνομάζεται κακὰ » ἈΜΙΣΤΑ το πμμερὶν ὄνομα τῆς Ἀρριουσίας χώρας, ἀπὸ τοῦ πικθωντικῶς καὶ οὐδετέρως ΤΑ ΜΕΣΤΑ. »

Φθορὰ εἶναι τὸ παρὰ τῷ Ὀρτελίῳ ἈΜΙΣΤΑ, ἐξ ἄλλης ἰταλικῆς φθορᾶς Amistà. Καὶ ὁ Τουρνεφόρτιος αὐτὸς εἶναι τῆς γνώμης τοῦ Ὀρτελίου. Ἀλλὰ τὰ Μεστὰ εἶναι λιμνὴν, ἐν ᾗ ἀλίμενον λέγει τὴν Ἀρριουσιαν χώραν ὁ Στράβων. Καὶ τὰ μὲν Μεστὰ καὶ ἡ Βολισσός κεῖνται πρὶν τῆς Μελαίνης ἄκρας, ὅταν ὁ περιπέλειον ἔχη τὴν νῆσον πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐν ᾗ ἡ Ἀρριουσία ἀρχίζει μετὰ τὴν εἰρημένην ἄκραν. Κατὰ τὰ ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης σημειωθέντα παρὰ τοῦ Στράβωνος διαστήματα, φαίνεται ὅτι τὰ Μεστὰ εἶναι ἡ θέσις τοῦ

ΛΑΙΟΥΣ. Ὄλος ὁ περίπλους τῆς νήσου διορίζεται ὑπὸ τοῦ Γεωγράφου 900 σταδίων· ἡ δὲ Ἀρριουσία χώρα εἰκάζεται ἀπὸ τοὺς λίγους του ὅτι ἀρχίζει σχεδὸν μετὰ τὰ δύο τρίτα, ἐπειδὴ ἐκτείνεται ἕως 300 στάδια, καὶ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς πόλεως δὲν ἦτον εἰμὴ τὸ Πελιναιῶν ὄρος.

ΣΕΛΙΔΙ 9. « ΓΕΡΟΝΤΩΝ ΑΙΜΗΝ. Μένος ὁ Αἰλιανὸς ὀνομάζει τὸν τόπον τοῦτον » . . . . Οἱ Χίοι, (λέγει) ἔτρεφον ἡμερὰ ὄψαρια εἰς τὸν λιμένα τοῦτον, πρὸς παρρηγορίαν τῶν γερόντων . . . . Ἀρα νεεὶ ὁ Αἰλιανὸς ὅτι οἱ γέροντες καθήμενοι εἰς τὸ παραγαλιόν, δι' ἄνεσιν, ἔτρεφον τὰ ὄψαρια ἀπὸ χειρὸς, ἢ ὅτι καὶ ἔτρεφοντο » αὐτοὶ ἀπὸ αὐτὰ, ἀλιεύοντές τα με εὐκολίαν; »

Ὅχι μόνος ὁ Αἰλιανὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάinius μαρτυρεῖ τοῦτο (*Hist. Nat. l. xxxii, c. 2*) λέγων· « E manu vescuntur pisces . . . in » Chio juxta senum delubrum », καὶ ἀναφέρων διάφορα ὅμοια παραδείγματα. Αἱ λέξεις τοῦ λατινοῦ ἱστορικοῦ ἐξηγοῦσιν ὀριστικῶς τὴν ἀληθινὴν ἔννοιαν τοῦ Αἰλιανοῦ, ὅτι οἱ γέροντες ἔτρεφον τὰ ὄψαρια ἀπὸ χειρὸς.

ΣΕΛΙΔΙ 13. « Τὰ Κοῖλα τῆς Χίου . . . ἀρχίζου ἀπὸ τὴν Μέλαιναν ἄκραν, ἢ » μᾶλλον, ἀπὸ τὴν Βολισσόν, καὶ συνεχίζονται πρὸς νότον ἕως σχεδὸν τὸ ἡμισυ τῆς νήσου, ὅπου εἶναι ὁ ΛΑΙΟΥΣ τοῦ Στράβωνος. »

Ἡ ἐκφρασις τοῦτου τοῦ χωρίου εἶναι σκοτεινὴ· πῶς τὰ Κοῖλα, ἀπὸ τὴν Βολισσόν ἢ καὶ ἀπὸ τὴν Μέλαιναν ἄκραν ἀρχίζοντα, συνεχίζονται ἕως σχεδὸν τὸ ἡμισυ τῆς νήσου; πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ἄραγε τὸ ἡμισυ τοῦτου τοῦ περίπλου; Ἄλλ' ἂν ἀπὸ Λαιούς ἕως εἰς τὴν πόλιν ὁ περίπλους ἦναι 360 σταδίων κατὰ τὸν Γεωγράφον, ἔπειτα ἂν ἀπὸ τὴν πόλιν ἕως τὴν Μέλαιναν ἄκραν κῆται τὸ Πελιναιῶν ὄρος καὶ ἡ ἀλίμενος Ἀρριουσία χώρα, ἡ ὁποία μόνη ἔχει ἕκτασιν 300 σταδίων, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μένου ἀπὸ τὴν Μέλαιναν ἄκραν ἕως εἰς Λαιούς διὰ τὰ Κοῖλα 450 στάδια, τὸ ἡμισυ τοῦ περίπλου τῆς νήσου, ἐν ᾗ μάλιστα δὲν μένει οὐδὲ τὸ ἔβδομον μέρος; Ἴσως τὰ Κοῖλα εἶναι τὸ λεγόμενον τὴν σήμερον Λιθὶ λιμένα.

ΣΕΛΙΔΙ 18. « ΜΕΛΑΙΝΑ ἌΚΡΑ, σήμερον ὀνομάζεται Ἅγιος Νικόλαος. »

* Αὕτη ἡ ἄκρα, ἡ ὁποία εἶναι σημαντικὴ, διότι προσδιορίζει τὰ διαστήματα καὶ τὰς τοποθεσίας τῆς Χίου, εἶναι σημειωμένη εἰς τοὺς πηνακας καὶ γνωρίζεται ἐτι τὴν σήμερον ἀπὸ τοὺς ναύτας κατὰ τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα (κάθο μελανιὸ κοινῶς).

ΣΕΛΙΔΙ 20. « ΠΕΛΙΝΑΙΩΝ ὈΡΟΣ. »

Εἰς τὸν Πίνδαρον (Πυθ. ᾠδ. 10), εὐρίσκεται Πελίναιον, πόλις Θεσσαλίας, ἀφ' ἧς καὶ τὸ ἐν Χίῳ ὄρος ἐκλήθη, ὡς λέγει ὁ σχολια-

στής. Καὶ ὁ Στέφανος· « Πελίναιον, πόλις Θεσσαλίας ἐν τῇ Φθιώτιδι, « ἔστι δὲ καὶ Πελιναῖον ὄρος Χίου ». Αἱ μαρτυρίαι αὐταὶ καὶ ἡ ὁμωνυμία πιθανολογοῦσιν ὅτι οἱ Θεσσαλοὶ κατόκησαν τὴν Χίον, ἴσως ὁμοῦ μὲ τὰ πολλὰ ἄλλα ἀναμειγμένα ἔθνη, τὰ ὅποια μετέβησαν εἰς τὴν Ἀσίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἴωνες (Ἡρόδοτ. Α', 146). Ἄλλου πάλιν ὁ λεξικογράφος οὗτος λέγει· « ἔστι δὲ καὶ ἕτερα πόλις Καρίας « Χίος, ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ Πελιναῖον, ὑπὸ πέζαν »· καὶ σφάλλει ὅτι ὑπέθεσεν ἄλλην πόλιν καὶ ἄλλο ὄρος μὲ τοιοῦτον ὄνομα εἰς τὴν Καρίαν· ἀλλὰ τὸ σφάλμα τοῦτο μᾶς δίδει νὰ ὑπονοήσωμεν, ὅτι τὸ κείμενον εἶναι ἐφθαρμένον, καὶ ἴσως ὁ συγγραφεὺς ἔλεγεν ὅτι καὶ τὴν Χίον, ὡς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἰωνίας, εἰς ἀρχῆς κατόκησαν οἱ Κᾶρες.

ΣΕΛΙΑΙ 13. « ΦΑΝΑΙ. »

Τὸ ὄνομα φαίνεται κοινὸν καὶ εἰς τὸν λιμένα καὶ εἰς τὸ ἀκρωτήριον, (Στράβ., Στέφ. καὶ Τίτος Λίβιος XXXVI, 43).

ΣΕΛΙΑΙ 15. « Οἱ Χίοι ἔστειλαν ἀποικίας καὶ εἰς τὴν Μαρώνειαν . . . »

Κατὰ τὸ Τριώπιον τὸ ἐν τῇ Χερρόνησῳ, καὶ εἰς τὴν Εὐβοίαν ἔκειντο πόλεις τὸ ὄνομα Χίος (Στέφαν. Β')· ἐκ τούτου δῆλον ὅτι, ἢ εἰς ἐκείνων τῶν τόπων μετέβησαν ἀποικίαι εἰς τὴν νῆσον, ἢ ἐκ τῆς νήσου εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους.

ΣΕΛΙΑΙ 17. « Μετὰ τοὺς Ἀθηναίους μόνου οἱ Χίοι καὶ οἱ Ῥόδιοι ἱστοροῦνται ὡς » θαλασσοκράτορες. »

Ὁ Στράβων, εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ ὁποίου ἐπιστηρίζεται ὁ σοφὸς Κοραῆς, μᾶς λέγει μόνον· « ἐκέκτηντο δὲ καὶ ναυτικὸν ποτὲ Χίοι, καὶ « ἀνθήπτοντο τῆς κατὰ θάλατταν ἀρχῆς καὶ ἐλευθερίας. » Ἀλλ' ἀπὸ τὸ « ἀνθήπτοντο τῆς κατὰ θάλατταν ἀρχῆς » δὲν συναγεται ὅτι ἦσαν καὶ θαλασσοκράτορες. Οἱ Ἴωνες ὅλοι ὁμοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναμφιβόλως ἰσχυρότεροι ἦσαν οἱ Χίοι, « ἐκράτησάν τινα χρόνον τῆς « καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης πολεμοῦντες τῷ Κύρῳ », ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης (Βιβλ. Α'). Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν, καὶ πρὶν καὶ ἔπειτα, ἦσαν καὶ ἄλλα ἀξιολογώτερα ναυτικὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἀλλὰ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων Πολυκράτης ὁ Σάμιος ἐθαλασσοκράτησε, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ Αἰγινῆται, οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ Ῥόδιοι (Ἡρόδοτ. Βιβλ. Γ' καὶ Ε' Θουκυδ. Βιβλ. Α' Στράβ. Βιβλ. ΙΔ').

ΣΕΛΙΑΙ 30. « Σήμερον ἔμοι ἀπὸ τὰ πολλὰ ταῦτα ἱερὰ δὲν ἔμεινε σχεδὸν τίποτε » παραλεῖψανα μικρὰ τοῦ τῆς Κυβέλης, κακῶς πιστευθέντα καὶ πιστευόμενα ἀκόμη » λείψανα τῆς σχολῆς τοῦ Ὀμήρου ».

Ὁ CHANDLER μόνος ἔκ τινος ἀνεξεργάστου ἀναγλύφου, κειμένου ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων, αἰνίττεται ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχε ναὸς τῆς Κυβέλης· δὲν τολμᾷ ὁμοῦ νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἐκεῖνα ἦσαν ἐρείπια ναοῦ, καὶ δὲν εἶναι, κατὰ τὴν ἀκριβεστέραν περιγραφὴν τοῦ Τουρνεφορτίου, ὁ ὁποῖος προσθέτει, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἐννοήσῃ τί παριστᾷ τὸ ἀνάγλυφον ἐκεῖνο.

ΣΕΛΙΑΙ 44. « ΜΑΡΜΑΡΑ »

Καὶ Παπίνιος ὁ Στατίος εὐφημίζει τὰ μάρμαρα τῆς Χίου·

Et Chios, et gaudens fluctus aequare Caristos. (Lib. IV, 43)

Καὶ ὁ Κικέρων (de Divin.) εἶδε καὶ τὰς λατομίας τῆς Χίου, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐνὸς Πανίσκου ἐπὶ τινος μαρμάρου αὐτομάτως ἐσχεδιασμένην. Κατὰ τὸν Τουρνεφόρτιον, τὸ μάρμαρον τῆς Χίου, περὶ οὗ λαλεῖ ὁ Πλίνιος, εἶναι ἰασπιδίον, ἐκ τοῦ ὁποίου τινὰς στήλας καὶ κιονόκρανα εἶδεν ὁ ἄνω ῥηθεὶς περιηγητὴς εἰς τὸν ναὸν τῆς νέας Μονῆς (Voy. de Lev., L. IX).

ΣΕΛΙΑΙ 48. « ΨΑΤΑ . . . »

Ὁ Στέφανος ἀναφέρει ὅτι ὑπάρχει εἰς τὴν Χίον « ἡ κρήνη Ἑλένη, » ἐφ' ἣ Ἑλένη ἐλούσατο». Ἐκ ταύτης τῆς διηγήσεως ἐξάγεται, ὅτι ἐγένετο λόγος εἰς τινὰς μυθογράφοις περὶ τῆς ἀφίξεως τῆς καλῆς Ἑλένης καὶ εἰς τὴν Χίον. Ἄν ἦναι συγχωρημένα, λέγει ὁ Τουρνεφόρτιος, αἱ εἰκασίαι, ἤθελα εἰπεῖ ὅτι ἡ κρήνη Ἑλένη εἶναι ἡ ὀνομαζομένη τὴν σήμερον Σ κ λ α β ι ᾶ, ῥέουσα εἰς τὸ τερπνότερον μέρος τῆς νήσου ἐπὶ μαρμάρων, καὶ δεικνυομένη εἰς τοὺς περιηγητὰς ὡς ἐν τῶν θεαμάτων τῆς Χίου.

ΣΕΛΙΑΙ 49. « Τῆς Χίου τὸν οἶνον ἐτίμησαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι . . . »

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐφύτευαν εἰς τοὺς τόπους τῶν χιᾶς ἀμπέλου (Πλίν. Βιβλ. XIV, c.2), ἔχοντες εἰς μεγίστην ὑπόληψιν τὸν οἶνον τῆς Χίου, καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸν Ἀριούσιον (κεφ. IV). Ὁ Καῖσαρ, ὅτε ἐπὶ τῆς δικτατορίας του θριαμβεύων ἔκαμε δεῖπνον, διεμοίρασε κάδδους οἴνου χίου, καὶ μετέπειτα πάλιν, εἰς τὸν ἰσπανικὸν του θρίαμβον, ἔδωκε χίον οἶνον. Καὶ εἰς ἐν ἄλλο συμπόσιον, τὸ ὁποῖον ἔκαμε κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ ὑπατείαν, ἔδωκε τεσσάρων εἰδῶν ἐκλεκτοῦ οἴνου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ οἶνος τῆς Χίου. Ὁ Ὀρτένσιος ἀφῆκεν εἰς τοὺς κληρονόμους του δεκαχισιγλίους κάδδους οἴνου χίου. Δὲν ἔμμοῦντο ὁμοῦ ὅλοι οἱ Ῥωμαῖοι αὐτὴν τὴν τρυφήν. Ὁ Γάϊος Σέντιος Πραίτωρ,

ἔλεγεν, ὅτι ποτὲ δὲν ἔμβασεν εἰς τὸν οἶκόν του χῖον οἶνον, εἰμὴ ὅταν διετάχθη ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, πρὸς θεραπείαν τοῦ καρδιακοῦ του πάθους (κεφ. XIV). Ἐπαινεῖ τὸν χῖον οἶνον καὶ ὁ Τιθύλλος (Ελεγ. Βιβλ. 3):

Nunc mihi fumosos veteris proferre Falernos
Consulis, et Chio solvite vincla cado.

Ὁ δὲ Βιργίλιος, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ κ. Κοραῆ ἀναφερομένων στίχων, λέγει εἰς τὰ Γεωργικὰ (Βιβλ. II, 97):

Sunt etiam Ammineæ vites, firmissima vina,
Timolus et assurgit quibus, et rex ipse Phanæus.

Ὁπου, ἢ ἐκ τοῦ ἐπιθέτου τοῦ Φαναίου Ἀπόλλωνος, ἢ ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου Φάναϊ, ὀνομάζει τὸν χῖον οἶνον Φαναῖον καὶ βασιλέα, ἢ δυνασταν, τῶν οἴνων, ὡς τὸν ὀνόμασεν ἑλληνίζων ὁ Δουκίλιος· ἀλλὰ παραχωρεῖ τὰ πρωτεῖα εἰς τὸν Ἀμίνιον οἶνον. Ὁ Ὁράτιος εἰς τρία ἄλλα μέρη ἀναφέρει τὸν οἶνον τῆς Χίου, δηλ. εἰς τὴν ἐνάτην ἐπεφθῆν:

Capaciores affer puer sciphos
Et Chia vina, et Lesbia.

καὶ εἰς τὸ Β' Βιβλ., Sat. VIII, ὅπου περιγράφει τὸ δείπνον, τὸ ὅποιον Νασιδιενὸς (Nasidieno) ὁ ἐπικούρειος ἔδωκεν εἰς τὸν Μαικῆναν. Εἰς αὐτὴν, σκόπτων τὸν Νασιδιενὸν λέγει ὅτι ἐφέρθη εἰς τὴν τράπεζαν *chium maris expers*. Οἱ διερμηνευταὶ δὲν ἐνόησαν, νομίζω, τὴν φράσιν ταύτην τοῦ λατινοῦ ποιητοῦ, οὐδὲ τὴν σκωπτικὴν αὐτῆς ἀμφιλογίαν. Οἱ Ἕλληνες συνείθιζον νὰ σμίγῃσι τινες οἴνους μὲ θαλάσσιον ὕδωρ, καὶ διὰ τοῦτο θαλασσίους ἔλεγον τοὺς οὕτω μεμιγμένους, καθὼς καὶ ἀθαλάσσιους τοὺς μὴ τοιούτους, ὡς εἶχε τὴν ὑπόληψιν ὅτι ἦτο ὁ χῖος (Ἀθῆν. Βιβλ. Α')· καὶ ἐπειδὴ ὁ Νασιδιενὸς ἐπρόσφερεν εἰς τὸ δείπνον κοινὸν καὶ ἐντόπιον οἶνον, ὡς χῖον, ὁ Ὁράτιος μὲ μεγάλην ἐπιδεξιότητα σκόπτων εἰς τοῦτο, λέγει ὅτι αὐτὸς ὁ οἶνος ἦτον *maris expers*, ἀθαλάσσιος δηλαδὴ καθ' ἐν νόημα ὡς ὁ χῖος, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον μὴ διαβάς τὴν ἀθάλασσαν, καθὼς ἦτον ὁ ἐντόπιος, ὁ παρὰ τοῦ Νασιδιενοῦ προσφερόμενος.

ΣΕΛΙΑΙ 5α. « ΣΥΚΑ. Ἐπαινεῖται δὲ καὶ ἄλλα σύκων γένη κατὰ τὴν Ῥώμην γινώμενων, τὰ τε καλούμενα Χία, κ. τ. λ. »

Ὁ Μακρόβιος πρὸς τούτους ἀναφέρει τὰ χῖα σῦκα, *chia alba nigra*, καὶ ὁ Κολουμέλλας καὶ ὁ Μαρτιάλης (Βιβλ. 7, epigr. 24).

ΣΕΛΙΑΙ 6ο. « Ῥητίνην δὲ χῖαν ἴσως ἐνωσάνην ἢ Γαλιπὸς τὴν Τερμινθίνην.

Νομίζω ὅτι τοῦ Γαλινοῦ ἢ χῖα Ῥητίνη ἄλλο δὲν εἶναι εἰμὴ ἡ Μα-

στίχῃ. Ῥητίνην τοῦ Σχίνου τὴν ὀνομάζει ὁ Διόσκοριδης, προσθέτων ἀκολουθῶς « γεννᾶται δὲ καὶ καλίστη καὶ πλειστή ἐν Χίῳ » (Βιβλ. Α', κεφ. 90).

Μεταξὺ τῶν ἀξιολογωτέρων τῆς Χίου κάρπων παρατρέχει ὁ σοφὸς Κοραῆς τὰ κεράτια, τὰ ὅποια, ὡς αὐτόματα φυόμενα ἐκεῖ, ὀνομάζοντο *chia melus* (Auct. de Finibus).

(Ἡσυχία εἰς τὸ ἐπόμενον τετράδιον).

Χειρόγραφα

εὐρισκόμενα εἰς τὴν κατὰ τὸν Ἄθωνα ἁγίαν μονὴν

τοῦ Ἑσφιγμένου.

Πολλάκις ἔγεινε λόγος περὶ τῶν ὄσα εἰς τοῦ ἁγίου Ὁρους τὰ μοναστήρια ὑπάρχουσι χειρόγραφα, τῶν ὅποιων ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ διαλαμβανομένη ὑπόθεσις ἀγνοεῖται. Ὅποια δὲ εἶναι τὰ εἰς τὴν τοῦ Ἑσφιγμένου καλουμένην ἱερὰν μονὴν, διηγεῖται εἰς τῶν πατέρων, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἀκολουθοῦ ἀποσπάσματος τῆς αὐτοῦ ἱστορίας ἀνεκδότου σωζομένης εἰς τὸ ἐθνικὸν Μουσεῖον. Τὸ χειρόγραφον εἶναι γεμάτων ἀπο λάθη καὶ σολοικισμοῦ.

Περὶ τῆς βιβλιοθήκης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φερομένων ἀρχαίων βιβλίων.

« Ὁ οἶκος εἰς ὃν εὐρίσκονται τὰ βιβλία εἶναι ὄλος λίθινος θόλος, ὡς καὶ μικρὸς, διὰ τὴν ἐπισυμβαίνουσαν ἐκ τοῦ πυρὸς ὑπόψιαν. Εἰς αὐτὸν τὸν οἶκον εὐρίσκονται ἀποτεταμιευμένα καὶ τὰ εὐρισκόμενα ὀλίγα ἱερὰ σκευὴ καὶ ἄμφια εἰς κεχωρισμένα τινὰ καὶ ἰδιόκλειστα κιβώτια· εἰσὶ δὲ μεμβράνινα βιβλία, καὶ χάρτινα χειρόγραφα μικρὰ καὶ μεγάλα ἕως 100 σώματα, καὶ τὰ λοιπὰ ἐκτυπωμένα διάφορα. Εἰς αὐτὰς τὰς ἐκ δερμάτων αἰγίων μεμβράνας, ἢ διφθέρας, ἢ περγαμηνὰς λατινιστὶ λεγομένας, εὔρον ταῦτα: « Τάξις καὶ ἀκολουθία » τῆς τῶν ἀποστολῶν ἀναγνώσεως, γενομένη ἐν τῇ Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας, καὶ οὕτω γράφει τοὺς ἀποστόλους καὶ εὐαγγέλια, πῶς δεῖ ἀναγινώσκεισθαι εἰς ὄλον τὸν χρόνον, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ εὐαγγελικοῦ τούτου βιβλίου γράφονται ταῦτα:

Τὸν δακτύλις γράψαντα. τὸν κεκτημένοι,

Τὸν δὲ ἀναγινώσκοντα μετ' εὐλαθείας,

Φύλαττε τοὺς τρεῖς, ὃ Τριάς παναγία.

Εἶτα « Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τετραεὐαγγέλιον διὰ χειρὸς Θεοδώρου

» ἱερέως καὶ εὐτελοῦς, ἐξ ἐπιτροπῆς Κυροῦ Βαρνάβα ἱερομονάχου τοῦ
» πίκλην ὁ Γονικός, βασιλεύοντος Κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ μεγάλου Κο-
» μνηνοῦ, ἐν ἔτει ςχιθ'.

« Ἐτέρα μεμβράνα ἔχει τὰς Κατηγήσεις τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ
Στουδίτου, τὰς εἰσέτι ἀνεκδότους ἕως 150· καὶ ἕτερον τεύχος ἄλλας,
ὅπου σημειοῦνται ταῦτα· « Ἐλαβε τέλος τὸ παρὸν τεύχος ἐπὶ τῶν
» ἡμερῶν τοῦ εὐσεβεστάτου Βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ μεγάλου Κομνηνοῦ,
» καὶ Κυροῦ Νικολάου πατριάρχου, ἐν ἔτει ςχιε', ἦγον προὐ ἐπτακο-
σίους ἐξ χρόνους ἤδη εἰς τοὺς αωδ'. Ἐν ἑτέρῳ κατακεκοσμημένῳ
ἔσωθεν διὰ χυρῶν γραμμάτων καὶ ὠραίων καὶ τεχνικῶν κεφαλαίων
καὶ ἐπιτηδειοτάτου γραψίματος, φέρονται ἐν τῇ ἀρχῇ οἱ στίχοι οὔτοι.

Τὴν ἐλεῖαν, Λόγε, βράδευσον χάριν,
Ὅπως ἐμπράτως σοὺς ἐπίωμεν θεσμούς,
Οὗς δὴ καὶ προτείνεται πυκτῆς ἡ τῆδε.

Εἶτα εἶχεν ἐν ἐπίπεδον σχῆμα κεχρυσωμένον καὶ διαφόροις χρώμασι
πεποικιλμένον, ὡς κύκλον, καὶ ἐν μέσῳ σταυρόν· κάτωθεν δὲ τῆς σε-
λίδος ταῦτα·

Χθαυρόντε φύλαττε τοὺς γε ποιῆσαι,
Λέοντα, Χριστὲ, τὸν κεκτημένον ταύτην
Τὴν βίβλον τὴν πανδέσποτον πάντων.

Ἐν τῷ τέλει φέρεται δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τοὺς στίχους τοὺς δε-

Καὶ τί τῶν ὄντων οὕτως ἴδιον πέλει,
ἢ λωσιτελές, ἢ ποθεινόν, ἢ θεῖον;
Οὐκ οὐδέν γε ὡς τῶν εὐαγγελίων
Πυκτῆς ἢ θεόπνευστος καὶ τρισολβία·
Θεσμῶν γάρ, καὶ δογματῶν τε καὶ θαυμάτων
Ἐξάισιον τὸ κάλλος φέρεται καὶ ὕψος·
Νάμα δὲ, ὡς περ νεκταρῶδες τῶν μύθων,
Βιάζει τὸν σωτήριον καὶ ζωηφόρον.
Καὶ τί δεῖ φράζειν ταύτης πάντα κατ' εἶδος;
Θεὸν παριστᾶ δι' οἴκτου βροτωθέντα,
Φύσιν τε διαρθρώντα τὴν ἀνθρωπιάν.
Ὡς γοῦν ἀχραντον, ἱεράν τε καὶ θεῖαν,
Ἐγωγε Λέων ὁ χθαμαλός, ζεύουσι
Ψυχῇ καὶ γνώμῃ ταύτην ἐπεκτησάμην·
Τὰ ἔσωγα καὶ ἔξω καθωραίσας,
Γιῶ φίλτάτῳ, καὶ ἐμοὶ βασιλείῳ
Ταύτην δωροῦμαι φιλοτίμως καὶ νέμω
Εἰς σκέπην, εἰς φρούρησιν, εἰς σωτηρίαν
Αὐτοῦ καὶ συντήρησιν πάντας αἰώνας.

Ἐβδομον δ' ἦγεν ὁ αἰὼν τότε ἔτος,
Καὶ τριακοστὸν ἑξακοισιστὸν τε,
Καὶ χιλιάδας ἐξ προδιηνησμένας,
Ὅτε δακτύλις Θεοδώρου ἐξεδόθη,
Ἀλιτροῦ, εὐτελοῦς τε καὶ ἐλαχίστου,
Εἰς δόξαν Πατρὸς, Υἱοῦ τε καὶ τοῦ θεῖου
Πνεύματος ἅμα, καὶ ψυχῆς σωτηρίου,
Λέοντος λαμπροῦ, τοῦ καὶ κτήτορος αὐτῆς.

Καὶ ἕτερα παρόμοια βιβλία ἔχοντα διάφορα συγγράμματα πατέ-
ρων καὶ ἱστορικῶν· ἦγον τοῦ ἱστορικοῦ Μανασσῆ ἅπαν τὸ διὰ στίχων
ἱστορικόν· καὶ ἀνατροπὴ τῶν νόμων Μωάμεθ, εἰς ἐν τεύχος· σειρὰ
ἐν μεμβράναις εἰς τοὺς ἀποστόλους, καὶ εὐαγγέλια, καὶ ψαλμούς·
λόγοι τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου· τοῦ ἁγίου Νείλου τὰ ἅπαντα· τοῦ
ὀσίου Ἐφραίμ· τοῦ Ἰωάννου τῆς κλίμακος· τῶν πατέρων διάφοροι
λόγοι· τοῦ Λαύσου βίοι ἁγίων, πάντα εἰς διάφορα τεύχη μεμ-
βράνια· τὰ δὲ ἐκτυπωμένα, ὡς πολλὰ καὶ πανταχοῦ εὕρισκόμενα,
καταλείπομεν·.

A. M.

Γ.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

Συνέχεια τῆς περὶ τῆς Εὐλογίας καὶ τῆς Δαμαλίτιδος διατριβῆς.

Τὸ γινόμενον κέντημα διὰ τοῦ φλεβοτόμου πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς
δαμαλίτιδος ὑπὸ τὴν ἐπιδερμίδα, δὲν φαίνεται ὅτι παθαίνει κάμ-
μίαν ἐπαισθητὴν μεταβολὴν πρὶν τοῦ τέλους τῆς τρίτης ἡμέρας·
τὴν δὲ τρίτην, ἢ πρὸς τὸ τέλος τῆς τετάρτης, γίνεται ἐπαισθητὸν διὰ
τῆς ἀφῆς ἐν τι σκληρὸν μικρὸν μέσα εἰς τὸ ὕφασμα τοῦ δέρματος,
ὅπου ἔγεινε τὸ ἐμφυλλίασμα· εὐκόλως ἐμπορεῖ δὲ τις καὶ διὰ τῆς ὀψεως
νὰ διακρίνη ὀλίγον φουσκάμα καὶ χρῶμα κοκκίνου ἀνοικτοῦ.

Τὴν πέμπτην ἡμέραν φαίνεται μικρὰ φουσκάλις, κοκκίνη εἰς τὴν
κορυφὴν, ἀχρωμάτιστος εἰς τὴν ἐσσίην τῆς καὶ γεμάτη ἀπὸ ὑγρῶν δια-
φανές.

Ἀπὸ τὴν πέμπτην ἕως τὴν ἕκτην ἡμέραν τὸ κέντρον ἢ ἡ κορυφὴ
τῆς φουσκάλιδος κατακάθεται ἢ καταπιέζεται ὀλίγον, καθὼς καὶ ἡ τῆς
φυσικῆς εὐλογίας· τὸ χειλὸς τῆς ὑψόνεται καὶ φουσκόνεται εἰς σχῆμα

στεφάνιου ὄλον δὲ τὸ πρῆσμα φαίνεται χρώματος κοκκίνου ἀνοικτοῦ.

Ἀπὸ τὴν ἕκτην ἕως τὴν ἑβδόμη, τῆς φυσκαλίδος ἢ κοκκινάδα χάνεται τὸ στεφάνιον λαμβάνει χρῶμα ἀργυροειδές, καὶ τὸ κατακαθισμένον κεντρικὸν σημεῖον κλίνει εἰς χρῶμα βαθύ· μικρὸς κύκλος κόκκινος σχηματίζεται εἰς τὴν θάσιν τοῦ σπειρίου.

Περὶ δὲ τὴν ὀγδόην ἡμέραν τὸ στεφάνιον πλατύνεται αἱ περιφέρειαι αὐτοῦ (τὰ χεῖλη του) εἶναι φουσκομέναι ἀπὸ τὴν συρροήν ἑνὸς διαφανοῦς ὑγροῦ· ὁ περὶ τὴν θάσιν τοῦ σπειρίου κόκκινος κύκλος ἀρχίζει νὰ χάνῃ τὴν ζωρότητα τοῦ χρώματός του· ἐξαπλόνεται κατ' ἀκτινοβολισμούς εἰς τὰ περίξ, καὶ σχηματίζει τὸ ἀλωνίδιον· ἕνα κύκλον δηλαδὴ παρόμοιον μὲ τὸν φαινόμενον περὶ τὴν ῥάγα τοῦ βυζίου, τὸν ὁποῖον οἱ παλαιοὶ ὀνόμαζαν φῶς (1).

Τὴν ἑνάτην ἢ δεκάτην ἡμέραν φαίνεται πρήξιμον εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἔγεινε τὸ ἐμφυλλίασμα, αἰσθημα φαγούρας· συχνάκις συμβαίνουν καὶ τινὰ σημεῖα θέρμης· ὑπὸ τὴν μασχάλην πόνος δριμύς· ἔαν τις ἀνοίξῃ τὴν φυσκαλίδα, ἐκβαίνει βραδέως εἰς μικρὸς κόμβος ὑγροῦ, τὸν ὁποῖον μετ' ὀλίγον διαδέχεται ἄλλος. Ἀπὸ δὲ τὴν δωδεκάτην ἕως τὴν δεκάτην τετάρτην τὰ συμπτώματα σμικρύνονται ἢ φυσκαλὶς ἀρχίζει νὰ ξηραίνεται καὶ κάμνει κάκαδον.

Ἀπὸ τὴν δεκάτην τετάρτην ἕως τὴν εἰκοστὴν τρίτην τὸ κάκαδον γίνεται ἐπὶ πλέον στεγανώτερον καὶ ὑπομέλανον· πρὸς δὲ τὴν εἰκοστὴν ἑβδόμη πίπτει καὶ ἀφίνει ἕν σημάδιον ὅμοιον μὲ τὸ τῆς εὐλογίας. Ἐν γένει ἢ ἀνάπτυξις καὶ ἡ περίσδος τῆς δαμαλίτιδος γίνονται ταχύτερα τὸ καλοκαίριον παρὰ τὸν χειμῶνα, καὶ ὁμοιάζουσι κατὰ πάντα μὲ τὰς τῆς φυσικῆς εὐλογίας (2).

Συχνάκις παρατηρεῖται ὅτι μεταξὺ τῶν ἐμφυλλιαζομένων ἀπὸ τὸ αὐτὸ ἀκρέμπυον δὲν πιάνει τὸ ἐμφυλλίασμα εἰς τινὰς παντελῶς, ἢ καὶ ἂν πιάσῃ, φαίνεται ὅτι πιάνει ἀδυνάτως καὶ ἀτελῶς, καὶ δὲν γίνεται ἀλεξιπῆριον τοῦ ἐκ τῆς εὐλογίας μολύσματος. Ταύτην γεννωμένην ἐκ τῆς ιδιосуγκρασίας ἢ ἐσωτερικῆς διαθέσεως τοῦ ἐμφυλλιαζομένου, ὀνομάζουσι οἱ ἰατροὶ ψευδοδαμαλίτιδα, καὶ διακρίνουσι

(1) Ὅδε μελανόμενος περὶ θηλὴν κύκλος καλεῖται φῶς Ροβ.δ. ὄνομ βιβ. β', 163.

(2) Ἴδε τὸ πρὸς τὸν ὀνομαζόμενον σύγγραμμα, la vaccine justifiée σελ. 36-39.

ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν κατὰ σύγκρισιν ὅμοιαν μὲ τὴν προκύπτουσαν ἀπὸ τὴν διαφορὰν, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς εὐλογίας καὶ τῆς λεγομένης ἀνεμειλογίας (1).

Ἡ ἀληθινὴ δαμαλίτις παρατηρεῖται ὅτι ἀκολουθεῖ ἕνα δρόμον σταθερὸν καὶ τακτικόν, καθὼς καὶ ἡ θεοτική· καὶ αὕτη καὶ ἐκείνη διακρίνονται μὲ ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικά. Ὁ ἀπὸ τῆς ὥρας τοῦ ἐκ τῆς δαμαλίτιδος ἐμφυλλιάσματος μέχρι τῆς ἐξανθήσεως καιρὸς, ἀντιστοιχεῖ σχεδὸν εἰς τὸν καιρὸν, καθ' ὃν φαίνονται τὰ σπειρία τῆς εὐλογίας μετὰ τὴν κόλλησιν τοῦ μολύσματος τῆς. Ὁ δρόμος, αἱ περίοδοι, τὸ σχῆμα καὶ ἡ ὕψη τῶν σπειρίων, τὸ εἶδος τοῦ εἰς αὐτὰ ἐμπεριεχομένου ὑγροῦ, ὁ τρόπος καθ' ὃν ξηραίνονται, τὸ μένον ἔπειτα σημάδιον εἶναι εἰς ἀμφοτέρας ὅμοια (2).

Εἰς δὲ τὴν ψευδοδαμαλίτιδα ἐξεναντίας, τὸ κέντημα τοῦ ἐμφυλλιάσματος φλογίζεται εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν, ἐνίοτε τὴν δευτέραν, ἢ τὸ ἀργότερον τὴν τρίτην· τάχιστα δὲ σχηματίζεται μία φύσκα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνώμαλος· τὰ χεῖλη τῆς εἶναι πεπλατυσμένα καὶ ἄνισα· ἡ ἐμπεριεχομένη ὕλη εἶναι ὀλίγη καὶ χρώματος κιτρίνου διαφανοῦς, καὶ σπανιώτατα σχηματίζεται τὸ ἀλωνίδιον. Ἐν ᾧ γίνεται ἡ ἐξάνθησις, αἰσθάνεται ὁ ἐμφυλλιασμένος φαγούραν ἀνυπόφορον· οἱ ὑπὸ τὴν μασχάλην ἀδένες (γαργαλίδες) πρήσκονται ἐνίοτε, καὶ διάφοροι ἔφοδοι θέρμης ἐπέρχονται πολλάκις. Τὴν ἑβδόμη ἢ ὀγδόην ἡμέραν τὸ κάκαδον εἶναι ἐντελῶς σχηματισμένον, δὲν πίπτει ὅμως ταχύτερα ἀπὸ τὸ τῆς ἀληθινῆς δαμαλίτιδος· ἐνίοτε ὡς ἐκ τῆς θεωρίας φαίνεται ὅμοιον μὲ τὸ ἐκείνης, ἀλλ' ἔχει τὴν διαφορὰν

(1) αὐτ. σελ. 54.

(2) Πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ἂν ἐπίσσε καλὰ ἡ δαμαλίτις, ὅστε νὰ γένῃ προφυλακτικὴ τοῦ ἐμφυλλιασθέντος, κάμνουσι τὴν ἐξῆς δοκιμὴν· ἐμφυλλιάζουσι κατὰ πρότερον τὸ παιδίον εἰς τὸν ἕνα βραχίονα, καὶ ἀφ' οὗ σχηματισθῶσι τοῦ ἐμφυλλιάσματος τούτου αἱ φυσκαλίδες περὶ τὴν ἑβδόμη ἡμέραν, λαμβάνουσι ἀπ' αὐτὰς ἀκρέμπυον καὶ ἐμφυλλιάζουσι τὴν ἄλλην χεῖρα τοῦ παιδίου. Ἄν ἡ δαμαλίτις ἔτρεξε καλῶς τὰς περιόδους τῆς, ὅστε νὰ κάμῃ τὸ προφυλακτικὸν τῆς ἀποτελεσμα, καὶ αἱ εἰς τὰς δύο χεῖρας φυσκαλίδες θέλουσι συγχρόνως ὀρμάσαι· ἂν δ' ἐξεναντίας δὲν πιάσῃ τὰ εἰς τὴν ἄλλην χεῖρα μετ' ἔπειτα γινόμενα ἐμφυλλιάσματα, εἶναι σημεῖον ὅτι ἡ δαμαλίτις δὲν εἶναι ἀληθινὴ, καὶ πρέπει νὰ ἐξαφυλλιασθῇ τὸ παιδίον. Ἡ ἐκτελεστικὴ καὶ ἀσφαλιστικὴ δοκιμὴ αὕτη ἐκινολογήθη ἀπὸ τὸν ἰατρὸν Bryn Ἐδεμβούργου, καὶ δὲν πρέπει νὰ παραμεληθῆται ποτέ.

ὅτι εἶναι λεπτότερον καὶ δὲν ἀφίνει, ἀφ' οὗ πέση, σημάδιον οὐλῆς ἢ κοιλώματος, ἀλλὰ μόνον μίαν κηλίδα εἰς τὸ δέρμα. Ἡ διάρκεια τῆς φλογώσεως εἶναι σύντομος καὶ ἡ φύσκα ξηραίνεται τάχιστα. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, τὰ τῆς ψευδοδαμαλίτιδος χαρακτηριστικὰ εἶναι πολλά, καὶ τόσον διάφορα ἀπὸ τὰ τῆς ἀληθινῆς, ὥστε ὁ ὕψωσθιν γυμνασμένος εἰς τὰ τοιαῦτα χειροῦργος, εὐκόλως τὴν διακρίνει καὶ τότε πρέπει νὰ ἐπαναλάβῃ πάλιν τὴν ἐργασίαν τοῦ ἐμφυλλιάσματος (καὶ πολλάκις, ἂν κάμη χρειά), ἕως οὗ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ὁ ἐμφυλλιασθεὶς ἔβγαλε τὴν ἀληθινὴν· διότι εἰς τοὺς τυχόντας νὰ ἐκβάλωσι ταύτην ἢ τὴν θεοτικὴν, δὲν ἔχει πλέον κάμμιναν ἐνέργειαν τὸ ἐμφυλλίασμα.

Ἴσως τινὲς στοχαζόμενοι τὸ ὅτι ἡ δαμαλίτις ἐκφυλλίζει εἰς τινὰς εἰς ψευδῆ, προκρίνουσιν ὡς ἀσφαλέστερον τὸ ἐκ τῆς θεοτικῆς ἐμφυλλίασμα. Ἀλλὰ μὴ ὄλον ὅτι καὶ τοῦτο κινδυνεύει ἐνίοτε νὰ μὴ πιάνη κατὰ πρῶτον, πρέπει νὰ συλλογισθῶσι καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἔχει προσέτι, καὶ τὰ ἀποτελέσματα πολλάκις ὄντα ὀλέθρια καὶ θανατηρά· ἡ δὲ δαμαλίτις δὲν φέρει οὐδ' εἰς ὑποψίαν τινὸς τοιούτου. Καὶ ἂν συνέβῃ τι ὀλέθριον εἰς ἓνα ἢ δύο μεταξὺ ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἐμφυλλιασθέντων, τοῦτο προῆλθε, καθὼς ἀπεδείχθη ἀπὸ τὰς γενομένης παρατηρήσεις εἰς ὅλα τὰ φωτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ ἄλλην κατὰ συγκυρίαν ἀσθένειαν, μὴ ἔχουσαν τίποτε κοινὸν μὲ τὴν δαμαλίτιδα.

Εἰς τὸ ἐμφυλλίασμα τῆς θεοτικῆς χρειάζονται θεραπείαι προπαρασκευαστικαὶ τοῦ μέλλοντος νὰ ἐμφυλλιασθῇ, διὰ νὰ δεχθῇ τὴν ἀρρώστιαν ταύτην· καὶ ἡ πράξις τῆς δὲν ἐμπορεῖ νὰ γένη εἰς τὰς μεγάλας καύσεις τοῦ θέρους, οὔτε εἰς τὰ μεγάλα ψύχη τοῦ χειμῶνος, οὐδ' εἰς ὑποκείμενα ἀναλαμβάνοντα ἀπὸ ἀρρώστιαν ἢ ἔχοντα κάμμιναν ἐξανθηματικὴν ἀσθένειαν, εἰς τὰς ἐγκύους γυναῖκας, κ.τ.λ. Ἐπειτα ἀπαιτοῦνται προφυλάξεις μυρίαί, δίδονται αὐστηραί, θεραπεῖαι προσεκτικώταται· καὶ τέλος, ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἐμφυλλιάσματος μεταδίδεται αὐτὴ ἡ ἀρρώστια, ὁ ἐμφυλλιαζόμενος τρέχει τοὺς αὐτοὺς κινδύνους τοὺς ἐκ τῆς θεοτικῆς, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὑπόκεινται εἰς κίνδυνον μολύσματος, ἂν τύχῃσιν ἀνευλογίαςτοι. Διὰ ταῦτα πολλάκις συμβαίνει, ἐν ᾧ λαμβάνεται ἀκρέμπυον ἀπὸ καλὴν εὐλογίαν,

ὁ ἐγκεντριζόμενος μὲ τοῦτο νὰ ἐκβάλλῃ κακὴν καὶ θανατηφόρον· ἢ νὰ ἐπέρχωνται πηρώσεις ὀφθαλμῶν, ἐλκώσεις κακοθήεις, ἀποστήματα, ὑποστάσεις εἰς τὴν κεφαλὴν, πρηξίματα τῶν ἀδένων, ἄλλα χρονικὰ πάθη· ἢ τέλος, τὸ ὁποῖον νομίζεται εἰς τὰ ἀρσενικὰ παιδιὰ τοῦλάχιστον ὡς μικρότερον κακὸν, τὸ εὐλογόκομμα τοῦ προσώπου.

Τὸ ἐγκέντρισμα τῆς δαμαλίτιδος ἐξεναντίας δὲν ἔχει κἀνὲν τῶν τοιούτων. Εἰς πάντα καιρὸν τοῦ ἔτους ἐμπορεῖ νὰπραχθῇ, καὶ εἰς πάντα τύπον, καὶ εἰς πάσης ἡλικίας καὶ κράσεως ἀνθρώπων· ὄχι μόνον δὲν φέρει κἀνένα κίνδυνον, οὐδὲ μεταδίδει μῦλονμα ἀρρώστιας, ἀλλὰ καὶ ἂν ἔγῃ τινὰ ἀσθένειαν ὁ ἐγκεντριζόμενος, τὴν καλῆτερεὶ ἢ καὶ τὸν ἀπαλλάσσει ἀπ' αὐτὴν, καταστίνων αὐτὸν ὑγιέστερον παρὰ πρότερον. Προφυλάξεις διαιτητικὰς δὲν ἀπαιτεῖ ἄλλας παρὰ τὰς πρᾶσομένης συνήθως εἰς συντήρησιν τῆς ὑγείας. Ὄταν δὲ φανῶσι τινὰ συμπτώματα βαρέα, καὶ ἡ ἀρρώστια ἔγῃ ὀρμην, ἀρκεῖ νὰ λήθῃ ὁ πάσχων κάμμιναν πτισσάνην ἐκ κριθαρίου ἢ ἀγριαδος, κἀνὲν λουτρὸν χλιαρὸν, ἢ καὶ νὰ τοῦ κεντηθῶσι τὰ σπειρία ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, διὰ νὰ ἐκκενωθῇ τὸ εἰς κῆτὰ περισσὸν ὑγρὸν. Ὄταν δ' ἐξεναντίας φαίνεται ἀδύναμος ἡ πρόσδος αὐτῆς, βοηθεῖται ἡ φύσις διὰ τινων ποτῶν ἰδρωτικῶν, οἷον χαμομήλων, ἀνθους κουφοζυλιάς, κ.τ.λ. Αὐταὶ εἶναι αἱ περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ δαμαλίτις θεραπευτικὰ τινὰ βοηθήματα.

Τὸ ἐγκέντρισμα τέλος τῆς θεοτικῆς, ἐπειδὴ γεννᾷ αὐτὴν τὴν ἀρρώστιαν τῆς εὐλογίας, αὐξάνει καὶ διηνεκίζει τὸ μίasma πολυπλασιάζων τοὺς τρόπους τῆς μεταδόσεως αὐτοῦ· ὥστε ἀποκόπτει πᾶσαν ἐλπίδα τῆς ἀπὸ τὸν κόσμον ἐξαλείψεως τοῦ ἐμμεταδότου τούτου καὶ ὀλεθρίου μολύσματος. Ἡ δαμαλίτις ἐξεναντίας εἶναι τὸ ἀλεξίτηριον τῆς θεοτικῆς· δὲν ἔχει κἀνὲν σπέρμα ἀρρώστιας ἢ μιάσματος· δὲν ἐμπορεῖ νὰ μεταδοθῇ οὐδὲ διὰ τοῦ ἀέρος, οὐδὲ διὰ τῶν φορεμάτων καθὼς ἡ θεοτικὴ, ἐπειδὴ δὲν ἀναδίδει ἀναδόσεις μολυντικὰς ἢ μiasματώδεις· ἐπομένως εἶναι ἐλπίς νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον ἡ ὀλεθρία μᾶστιξ τῆς εὐλογίας, ὅταν πανταχοῦ γνωρισθῇ καὶ βαλθῇ εἰς πρᾶξιν τὸ διὰ τῆς δαμαλίτιδος ἐμφυλλίασμα. Πολλοὶ τόποι ἤρχισαν ἤδη νὰ χαίρωσι τὸ καλὸν τοῦτο, τὴν ἐξάλειψιν τῆς θεοτικῆς, καὶ μάλιστα οἱ κατοικῶντες τὸ Εὐέλπες ἀκρωτήριον τῆς Ἀφρικῆς.

Περὶ χρήσεως καὶ καλλιέργειας τοῦ Ἀραβοσίτου — (συνέχεια).

Ὁ ἀραβόσιτος σπείρεται κυρίως ἀπὸ τὰ μέσα Ἀπριλίου ἕως περὶ τὰς ἀρχὰς Μαΐου, ἀφ' οὐ ἀρχίση ἡ γῆ νὰ θερμαίνεται ἰκανῶς ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ὥστε τὸ φυτὸν νὰ μὴ πάθῃ ἀπὸ τὸ ψύχος, τὸ ὁποῖον φοβεῖται πολὺ, οὐδὲ ἀπὸ τὰς πρώτας πάχνας τοῦ φθινοπώρου, αἱ ὁποῖαι ἀφανίζουσι τὸν καρπὸν, ἂν τὸν προφθάσωσι πρὶν τῆς ἐντελοῦς ὠριμάσεώς του. Ἀγαπᾷ δὲ τοὺς τόπους τοὺς λεπτογείους καὶ βαθυγείους, καὶ ὀλίγον ὑγροὺς μᾶλλον ἢ πολλὰ ξηροὺς. Ὁ σπειρόμενος εἰς παχυγείους τόπους βλαστάνει μὲ πολλὴν προθυμίαν, ἀλλὰ δίδει καρπὸν ὀλιγοστὸν καὶ ζομφῶν. Τὸ χωράφιον πρέπει νὰ ὀργωθῇ πρῶτον βαθέως, ἔπειτα νὰ διβόλισθῇ καὶ νὰ κοπρισθῇ μετριῶς. Εἰς τινὰς δὲ τόπους σπείρουσι τὸν ἀραβόσιτον ὡς τὸ σιτάριον, πετακτὰ, ἀλλὰ κρατητὰ, ὥστε νὰ πίπτῃ ὁ σπῆρος ἀραιότερος, ὁ ὁποῖος σκεπάζεται ἔπειτα εἰς τὸ διβόλισμα· κατόπιν δὲ ἰσάζουσι τὸ χωράφιον καὶ τὸ χωρίζουσιν εἰς πρασιάς μὲ τὴν ἀξίνην, ἂν ἦναι ποτιστικόν. Ἀλλ' ὁ εὐχερῆς οὗτος καὶ ὀγλίγῳ τρόπος τοῦ σπείρειν εἶναι κάκιστος, διότι καταλύει πλείοτερον σπῆρον ἀνωφελῶς· τὸ ἀραβόσιτιον φυτρώνει ἄλλοῦ πυκνὸν καὶ ἄλλοῦ ἀραιότερον, ὥστε μένουσι κενὰ πολλὰ, τὰ ὁποῖα, διὰ νὰ γεμισθῶσι, χρειάζεται ὑστερον ἄλλος κόπος μάταιος σχεδόν. Διότι ἂν σπείρῃς εἰς τὰ κενὰ νέον σπῆρον, οὗτος θέλει βλαστήσει καὶ καρποφορήσει πολὺ ὑστερώτερα ἀπὸ τὸ προσπαρθέν· ἂν δὲ μεταφυτεύσῃς ὅσα ἐκβάλλῃ ἀπὸ τὰ πυκνὰ εἰς τὸ ἀραίωμα ἐπάνω, ἀρρώσθουσιν καὶ αὐτὰ καὶ δὲν βλαστάνουσιν, οὐδὲ καρποφοροῦν ὁμοίως καὶ ἰσοχρόνως μὲ τὰ λοιπὰ. Οἱ εἰδημόνες τῆς τέχνης τῶν γεωργῶν, παραίτησαν δ' ὅλου τὸν πρῶτον ταύτον, τὸν ὁποῖον ἀκόμη μεταχειρίζονται τινες τῶν ἰδικῶν μας ἐξ ἀμαθείας· διότι δὲν εἶναι ὠφέλιμον νὰ σπείρεται τὸ ἀραβόσιτιον, ὡς τὸ σιτάριον, εἰμὴ ὅταν ἔγῃ τις σκοπὸν νὰ συνάξῃ τὸ φυτὸν, πρὶν καρποφορήσῃ, διὰ νὰ τὸ δώσῃ ὡς σανὸν εἰς τὰ ζῶα. Ὅστις δὲ θέλῃ νὰ λάβῃ καρπὸν καὶ ν' ἀνταμειφθῶσιν οἱ κόποι τοῦ πολλαπλασιῶς, πρέπει νὰ σπείρῃ κατ' ἀράδας τὸ φυτὸν ἀπέχον τὸ ἐν τοῦ ἄλλου δύο χιάρια τοῦλάχιστον.

Ἡ τοιαύτη δὲ σπορὰ γίνεται κατὰ δύο τρόπους. Μετὰ ἐν ὄργωμα καλὸν ἀνοίγουσι μὲ τὸ ἄροτρον μικρὰ αὐλάκια ἀπέχοντα ἐν τοῦ ἄλλου ἐν διάσκελον τοῦλάχιστον, καὶ ρίπτουσι μέσα ἀράδα τὰ σπειρία, κατὰ τὸ ὅποῖον εἶπαμεν ἀνωτέρω διάστημα ὅτι πρέπει ν' ἀπέχωνται αἱ ρίζαι, καὶ τὰ σκεπάζουσιν ἔπειτα περνῶντες πάλιν τὸ ἄροτρον. Ὁ δὲ δεύτερος τρόπος καὶ ὁ καλλήτερος εἶναι νὰ τὸ φυτεύσῃς μὲ τὸ φυτευτήριον ἀνοίγων κατὰ σειρὰν τρύπας ἀπὸ διάστημα εἰς διάστημα δύο χιარიῶν, εἰς τὰς ὁποίας μέσα ρίπτεις τὸ σπειρίον, καὶ τὸ σκεπάζεις ἔπειτα μὲ χῶμα τεσσάρων δακτυλίων βάθους, διὰ νὰ μὴ τὸ τρώγῃσι τὰ σπερμολόγα πτηνὰ. Ὁ δὲ σπῆρος πρέπει νὰ ἦναι διαλεκτὸς καὶ προδιαβρεγμένος (μουσκευμένος). Οἱ καλοὶ γεωργοὶ φροντίζουν νὰ κρατῶσι τὸν σπῆρον ἀνεξοφθαλμιστὸν εἰς ἐκλεκτοὺς κώνους, διὰ νὰ φυλάγεται τὸ φυτόν του καλὸν καὶ ἀβλαβές. Τὸν ἐξοφθαλμίζουσι δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῆς σπορᾶς, πέρνοντες μόνον τὰ σπειρία τὰ εἰς τὸ μέσον τοῦ κώνου, διότι αὐτὰ εἶναι τὰ εὐτραφέστερα καὶ καλλήτερα· ἔπειτα τὰ διαβρέχουσιν ἕως 12 ὥρας εἰς θολόσακτον, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ρίπτουσι καὶ ὀλίγην ἀσβέστιν, ἢ εἰς κοπριάς διάλυμα, ἢ ἄλλων χόρτων δριμύων ἐγγύματα. Τοῦτο ὄχι μόνον μαλακύνει καὶ λιπαίνει τὸν σπῆρον, ἀλλὰ καὶ τὸν προφυλάσσει ἀπὸ τὰ ἔντομα. Ὅσα δὲ σπειρία ἐπιπλέουσιν ἐπάνω εἰς τὸ ὑγρὸν, πρέπει νὰ χωρίζωνται ἀπὸ τὸν σπῆρον· διότι αὐτὰ σπειρόμενα πηγαίνουσι τοῦ κακοῦ, ἐν ᾧ ἐμποροῦν νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τροφήν τῶν ζώων. Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα σπείροντες τὸ διμυνον ἀραβόσιτιον ἀλλεπαλλήλως τὸ αὐτὸ ἐξέχμηνον, εἰς τὸ αὐτὸ χωράφιον, καρπώνονται δύο εἰσοδιάς μονοχρόνως. Αἱ εἰσοδαὶ αὐταὶ εἶναι ἀληθινὰ κάρπιμοι, πλὴν ἀδυνατίζουν παραπολύ τὴν γῆν· ὅθεν τὸ τοιοῦτον κάμνουσι μίαν φοράν τοὺς τέσσαρας ἢ πέντε χρόνους εἰς ἐν χωράφιον, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ σπείρεται πάντοτε μὲ τὰ ὁμοιοῦδη γεννήματα.

Μετὰ τὴν σπορὰν χρειάζεται τὸ ἀραβόσιτιον τρεῖς καλλιέργειαι, ἕως οὐ νὰ συναχθῇ ὁ καρπὸς του. Ἡ πρώτη γίνεται, ὅταν τὸ φυτὸν ὑψωθῇ ἐξ ἕως ὀκτῶ δάκτυλα, ἢ ἐν κυνόστομον τὸ πολὺ· συνίσταται δὲ εἰς σκάλισμα τῆς γῆς καὶ ἀραίωμα τῶν φυτῶν, καὶ ἐκρίζωσιν τῶν χορταρίων. Ἡ δευτέρα γίνεται ὁμοίως μὲ τὴν πρώτην, ὅταν τὸ φυτὸν ὑψωθῇ δύο σπιθάμας περίπου· τότε κόπτονται καὶ τὰ ὅσα

τύχῳσι φυτρωμένα ἀπὸ τῆν ῥίζαν παραπαΐδια, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον δὲν ἐμποροῦν νὰ κάμωσιν ὄριμον καρπὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν μάνναν ἀδυνατίζουσιν. Ἡ τρίτη γίνεται ὅταν τοῦ φυτοῦ ὁ καρπὸς ἀρχίσῃ νὰ σχηματίζεται εἰς τὸν κώνον· καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἀναγκαιοτέρα· ἐπειδὴ ὄχι μόνον σκαλίζεται καὶ βοτανίζεται ἢ γῆ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀραβοσιτίου ἢ ῥίζα περιχόνεται διὰ νὰ ἔχη πλειοτέραν ἰκμάδα, καὶ νὰ μὴ ἐκρίζωνται τὸ φυτὸν ἀπὸ τῶν σφοδρῶν ἀνέμων τὰς πνοάς. Τότε φυτεύονται εἰς τὰ μεταξὺ διαστήματα, φασούλια, κουκκία, κολοκυνθιαί, καὶ ἄλλα ὅμοια, τὰ ὁποῖα ἐμποροῦν νὰ γένωσιν ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ἀραβοσιτίου, καὶ νὰ δώσωσιν εἰς τὸν γεωργὸν διπλὴν εἰσοδίαν.

Ἡ ἀκαταστασία τῶν καιρῶν ὀλιγοστεύει τὴν εὐκαρπίαν τοῦ ἀραβοσιτίου ἢ προθυμία τῆς βλαστῆσεώς του ἀδυνατίζεται, ὅταν συμβαίνωσιν καύσωνες μεγάλοι μετ' ἀβροχίαν. Δεκαπέντε ἕως εἴκοσι ἡμερῶν ἀνυδρίαν εἰς τὰ μέρημας δὲν ὑποφέρει χωρὶς βλάβην τῆς εὐκαρπίας του· ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπέρπολυ πότισμα πάλιν δὲν ὠφελεῖ αὐτὴν. Εἰς τὰ ποτιστικά χωράφια πρέπει ν' ἀπολύῃ τὸ νερὸν ὁ γεωργός, ὅταν ἴδῃ τὰ φυτὰ καλὰ διψασμένα. Ἄλλῃ αἰτία βλάβη τὴν πολυκαρπίαν τοῦ ἀραβοσιτίου εἶναι μία ἀρρώστια, ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πανοῦκλα· αὕτη δ' ἐπαρατηρήθη ὅτι γεννᾶται εἰς τὰ εὐρωστα καὶ παχέα ἀραβοσιτία εἰς οἴδημα (φουσκώματα) περιτυλιγμένα μέσα εἰς τὰ φύλλα τοῦ κώνου, καὶ καταντῶντα ἕως τέλους ξηραίνόμενα εἰς μαύρην σκόνιν. Οἱ φυσιολογοῦντες τὰ τῶν φυτῶν λέγουσιν ὅτι προέρχεται ἡ ἀρρώστια αὕτη ἀπὸ τὴν ἀφρονίαν τοῦ ὀποῦ, ὅστις παραδρομίζων συνέρχεται πολὺς εἰς τινὰ μέρη, διασχίζει τὸ ὕφασμα καὶ γεννᾷ τὸ οἶδημα. Ὁ γεωργός πρέπει νὰ ἀποκόπῃ αὐτὰ τὰ οἴδημα ἐπιδειξίως, ὥστε νὰ μὴ βλάβῃ τὸν καυλὸν· εἰδὲ καὶ τὰ παραβλέπει ἄκοπα, οἱ κῶνοι δὲν θέλουσιν εἶσθαι θρεμμένοι καὶ γεμάτοι. Τινὲς μάλιστα κόπτουν τούτων τῶν ἀρρωστημένων καὶ τὸ στάχυον ἢ τὴν ἀνθήλην, πρὶν ὀριμάσωσιν οἱ ἀνθῆρές του καλῶς. Τοιοῦτοτρόπως, μὴ παραδρομίζόμενος ὁ ὀπὸς εἰς τὰ οἴδημα, κυκλοφορεῖ ἐλευθέρως, καὶ ἐρχόμενος εἰς τὸν κώνον, τὸν τρέφει.

Πρὸς πλειοτέραν τροφήν τοῦ καρποῦ συνειθίζουσιν πολλοὶ νὰ κόπτωσιν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ καυλοῦ τὸ ὑπεράνω τῶν κώνων. Διότι, ὅταν κορφολογᾶται ἢ βλαστολογᾶται πᾶν εἶδος φυτοῦ, ὁ ὀπὸς ὁ

καταδαπανώμενος εἰς αὐξήσιν τῶν κοπτομένων κλάδων στρέφεται εἰς ἀφθονωτέραν τροφήν τῶν μενόντων καὶ τοῦ καρποῦ· ἔπειτα ἔχει καὶ ἄλλο κέρδος ὁ γεωργός, ὅτι αὐξάνει τὰ πρὸς τροφήν τῶν ζώων τοῦ χρήσιμα. Διότι, ὅταν κόπτονται τὰ στάχυα αὐτὰ, ἢ τακιζόμενα μόνον καὶ περιπλεκόμενα εἰς τὰ φύλλα τοῦ καυλοῦ, πρὶν ζυλιασῶσιν διὰ τῆς τελείας ὀριμότητος, μένουσιν ξηραίνόμενα μαλακώτερα καὶ γίνονται θρεπτικώτερα εἰς τὰ ζῶα. Ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ στάχυον, ἔχον τὰ ἀρσενικὰ ἀνθή, χρησιμεύει εἰς τῶν θηλυκῶν τὴν γονιμοποίησιν, ἔπειτα καὶ διὰ τῶν φύλλων τοῦ ἀπορροφᾷ ἀπὸ τὴν ἀτμοσφαιραν τὰ εἰς τροφήν καὶ συντήρησιν τοῦ φυτοῦ στοιχεῖα, πρέπει ὁ γεωργός νὰ τὸ κόπῃ, ὅταν ἦναι πλέον ἄχρηστον εἰς τὸ φυτὸν. Τοῦτο γνωρίζεται, ὅταν τὰ λεγόμενα γένεια τοῦ κώνου ἐκδῶσιν ἰκάνως ἔξω τῶν περικαλυμμάτων του, καὶ ἀρχίσωσιν νὰ ξηραίνωνται καὶ νὰ μαυρίζωσιν. Τότε πλέον ἐμπορεῖ ἀφόδως νὰ κόψῃ ὁ γεωργός τὸν ὑπεράνω τῶν κώνων καυλὸν, ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω, ὡς ἄχρηστον· ἔξω μόνον ἂν θελήσῃ νὰ τὸν ἀφήσῃ, διὰ νὰ ἰσκιάζωνται τὰ ἄλλα φυτὰ τὰ μεταξὺ τῶν ἀραβοσιτίων σπαρμένα.

Ὁ δὲ καιρὸς τῆς συναγωγῆς τοῦ καρποῦ γνωρίζεται ἀπὸ τοῦτο· ὅταν τὰ περικαλύμματα τοῦ κώνου κιτρινώσωσιν καὶ σχάσωσιν, καὶ τὰ σπειρία γίνωσιν σκληρὰ καὶ ὑαλιστηρὰ, ὁ ἀραβόσιτος εἶναι ὄριμος. Τότε παρατηρουμένης μιᾶς ἡμέρας εὐηλίου καὶ ἀνύγρου γίνεται τὸ θέρος. Οἱ κῶνοι κόπτονται ξεμασχαλιστὰ μετὰ τὰ ἐξώφυλλα τῶν ἀπὸ τὴν καλάμην, καὶ μέσα εἰς κοφίνια φορτονομένοι ἐπὶ ζώων, ἢ εἰς ἀμάξια βαλλόμενοι, μετακομίζωνται εἰς ἀλώνιον, ὅπου ἀπλόνονται διὰ νὰ ἀερισθῶσι καὶ ξηρανθῶσι καλῶς εἰς τὸν ἥλιον (1). Διὰ ν' ἀποταμιευθῇ δὲ ὁ καρπὸς καὶ νὰ προφυλαχθῇ καλῶς, ἀφίνεται ἀνεξοφθαλμιστος, καὶ κρεμάζονται οἱ κῶνοι κατὰ σειρὰν εἰς τὴν σκέπην τῆς οἰκίας ἀπὸ 6-8 συμπλεκόμενοι διὰ τῶν φύλλων των. Μετὰ τοῦτον τὸν τρόπον διασώζεται πολλὴν καιρὸν ὁ καρπὸς ἀβλαβέστατος. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ κῶνοι κατέχουσι πολλὴν τό-

(1) Ἄν δὲ τύχωσιν ἡμέραι χειμεριναί, ὥστε νὰ μὴ γένη καλῶς τὸ ξήραμα, τότε βάλλονται καὶ εἰς κλιβάνιον (φούρνον) καὶ ὁ οὕτω ξηραίνόμενος εἰς τινὰς τόπους ἀραβόσιτος φυλάσσεται πολλὴν καιρὸν ἀπείρακτος ἀπὸ τὰ ἔντομα, ἐξοφθαλμίζεται καὶ ἀλήθεται εὐκόλως· πλὴν ἡ εὐχρηστία του σμικρύνεται. Δὲν χρησιμεύει πλέον εἰς σποράν· τὰ θλιερά του δὲν ζυμώνονται καλῶς, οὐδὲ κάμνουσι καλὴν ψωμίον καὶ νόστιμον.

πον, φυλάσσεται υπό τῶν γεωργῶν οὕτω μόνον ὡς πρὸς σποράν· ὁ δὲ λοιπὸς ἐξοφθαλμίζεται διὰ προστρίψεως, καὶ σωρεύεται εἰς μέρος ἀνυγρον καὶ ἀερικὸν τῆς ἀποθήκης· καὶ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἀνακατόνεται μὲ πτυάριον, καὶ μετατοπίζεται διὰ νὰ μὴ τρώγεται ὑπὸ τῶν ἐντόμων. Ἐπι δε κάλλιον φυλάσσεται μέσα εἰς σακκία, τὰ ὅποια πρέπει νὰ στήνωνται μακρὰν τῶν τοίχων ὀρθὰ καὶ μεμονωμένα, ὥστε νὰ κυκλοφορῇ γύρω τοῦ καθενὸς ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ. Παρομοίως θηκιάζόμενα καὶ τ' ἄλευρά του εἰς σακκία στηνόμενα ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω, φυλάσσονται ἀναλλοίωτα, ἀσύγκαιτα καὶ ἄπικρα, πολὺ περισσότερον καιρὸν, ἢ μέσα εἰς σενθούκια καὶ κάρδους βαλλόμενα.

Ἀναίθατὸν δὲ ψωμίον ἐμπορεῖς νὰ κάμῃς μὲ τὰ ἄλευρα τοῦ ἀραβοσίτου, ἂν τὰ ζυμώσῃς κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον·

Βάλε μέσα εἰς τὴν σκάφην τὰ εἰς ζύμωμα ἄλευρα· χῶρισέ τα εἰς δύο, καὶ χύσε εἰς τὴν μέσσην θραστὸν νερὸν τόσον, ὥστε ἀνακατόνόμενα νὰ κάμωσι ζύμην σφιγκτὴν, τὴν ὁποίαν ἔπειτα τὴν ζυμώνεις καλὰ. Μετὰ τοῦτο κάμε μίαν τρίπαν εἰς τὴν μέσσην τῆς ζύμης, καὶ βάλε προζύμιον ἀπὸ σιτάλευρον, ἢ καὶ ἀραβοσίτινον, φυλαγμένον ἀπὸ τὸ προτερινὸν ζυμωτόν· ἔπειτα, ἀφοῦ ἀνακατώσῃς καὶ ζυμώσῃς πάλιν καλῶς τὸ ὅλον, σκέπασέ το διὰ ν' ἀναίβῃ. Ὅταν δὲ δείξῃ σημεῖα ἀναίθασματος, πρέπει ν' ἀρχίσῃς τὸ καύσιμον τοῦ φούρνου, καὶ ὅταν ἀναίθῃ ἀρκετὰ, τότε γαλακτίζεις πάλιν τὴν ζύμην μὲ κρύον νερὸν καὶ τὴν γροθίζεις καλὰ, ὥστε νὰ τὴν κάμῃς ὀλίγον ἀραιάν. Μετὰ τοῦτο ἔχεις πῆλινα πινάκια θαουλά, μέσα εἰς τὰ ὅποια ἔχεις στρωμένα καστανόφυλλα ἢ λαχανόφυλλα, μαραμμένα εἰς τὴν πύραν τῆς φωτιάς. Μέσα εἰς αὐτὰ τὰ πινάκια καταχωρίζεις εἰς ψωμῖα τὴν ζύμην σου καὶ τὰ φουρνίζεις· πρέπει ὅμως νὰ μὴ τὰ ξεχειλίξῃς, ἀλλὰ ν' ἀφίνῃς ἐν δάκτυλον κενόν, διότι ἡ ζύμη, ἐν ᾧ ψήνεται, φουσκώνει καὶ ἐκχειλίζεται ἐν δάκτυλον κάμνουσα κύταλον ἢ κόραν. Ἀφοῦ τ' ἀφίνῃς ἰκανὸν καιρὸν. ὥστε νὰ ψηθῇ καλῶς τὸ ψωμίον, τὰ ἐκβάλλεις καὶ τὰ ἐπιστομίζεις πούποτε· τὰ ψωμῖα ξεκολλοῦν εὐκόλα, καὶ φυλάγονται ἰκανὸν καιρὸν ἀμουγλίιστα.

Ἄν δὲ πάλιν θέλῃς νὰ κάμῃς ψωμίον ἀπὸ σιτάλευρον, ἐξ ἡμισείας μιγμένον μὲ ἀραβοσίτινον, πιάνεις ἀφ' ἐσπέρας προζύμιον μὲ

ὅλον τὸ σιτάλευρον, ζυμώνων αὐτὸ σφιγκτὸν, μὲ κρύον νερὸν τὸ καλοκαίριον καὶ μὲ ζεστὸν τὸν χειμῶνα, καὶ τ' ἀφίνεις ν' ἀναίβῃ ἕως τὸ πρῶινόν· τότε βάλε τὸ ἀραβοσίτινον εἰς τὴν σκάφην καὶ εἰς τὴν μέσσην αὐτοῦ τὸ βραδυρὸν προζύμιον, καὶ ζυμώσε το μὲ ζεστὸν νερὸν, μέσα εἰς τὸ ὅποιον ἔχει προδιαλυμένον καὶ τὸ ἰκανὸν ἄλας τοῦ· πρέπει ὅμως νὰ τὸ γροθίζῃς γοργὰ καὶ ν' ἀπλόνῃς λεπτὰ τὴν ζύμην, ὥστε νὰ κάμῃ ὅσον τὸ δυνατόν πλειότεραν κόρδαν ἢ κόλλαν. Μετὰ τοῦτο πλάθεις τὰ ψωμῖα σου καὶ τὰ βάλλεις εἰς τὴν πινακωτὴν ν' ἀναίθωσιν. Ὁ δὲ φούρνος, εἰς τὸν ὅποιον μέλλεις νὰ τὰ ψήσῃς, δὲν πρέπει νὰ πυρωθῇ ὅσον διὰ τὸ σίτινον ψωμίον, ἀλλὰ ὀλιγώτερον, καὶ ἀφίνονται πλειότερον καιρὸν μέσα, ἕως νὰ στραγγίσωσι καλῶς.

I. K.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

Πῶς νὰ τρυφερώσῃς τὸ κρέας.

Ὁ κοινὸς μας λαὸς συνθέζει νὰ βάλλῃ εἰς τὸ κακκάδιον τὸ κρέας τοῦ ζώου σπαρταριστὸν ἀκόμη καὶ ἀχνίζον· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι θέλει πλειότερα ξύλα καὶ καιρὸν διὰ νὰ θράσῃ, μένει προσέτι καὶ τραγὴ καὶ δυσμάσσητον, καὶ γίνεται δυσχώνευτον εἰς τὰ στομάχια ὄλων, ὅσοι ἔχουσι καθεστικὴν ζωὴν. Τὸ μάλιστα διὰ τούτους σημεῖον τὸν ἐξῆς τρόπον τοῦ σιτεύειν ὀγλίγωρα τὰ πωλετικὰ καὶ τὰ λοιπὰ κρέατα.

Κρέμασε τὸ ζῶον τὸ νεωστὶ σφαγμένον, ἢ κομμάτιον τοῦ κρέατος του, εἰς κλάδον συκαῆς, ὥστε νὰ σκεπάζεται ὑπὸ τῶν φύλλων τοῦ δένδρου, καὶ ἄφες το ἡμισεῖαν ὥραν ἢ τρία τέταρτα τὸ πολὺ εἰς τόσον διάστημα καιροῦ θέλει γενῆ τρυφερὸν ἐπίσης ὡς καὶ νὰ ἦτο ἡμέρας σιτευμένον. Πλειότερον δὲν χρειάζεται νὰ τὸ ἀφήσῃς εἰς τὴν συκαῆν, διότι τὸ ἀπ' αὐτὴν ἐξερχόμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ καταντὰ νὰ τὸ φέρῃ εἰς σῆψιν. Τὸν δὲ χειμῶνα ἐμπορεῖς νὰ ἐπιτύχῃς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ἂν διπλόνων τὸ κρέας μέσα εἰς πανίον, διὰ νὰ φυλαχθῇ παστρικόν, τὸ ἐκθέσῃς εἰς θερμὴν μετρίαν καὶ διαρκῆ. Πρὸς τοῦτο ἐμπορεῖς νὰ τὸ κρεμάῃς ἀφ' ἐσπέρας ἄνωθεν τῆς πυρεστίας μέσα εἰς τὴν καπνοδόχην.

Πόσον χάνουσι τὰ κρέατα ψηνόμενα ἢ βιζόμενα.

Ἴσως δὲν εἶναι ἀνωφελὲς νὰ ἐξεύρῃ εἰς οἰοκέρως πόσον ἐκ τοῦ βάρους τοῦ χάνει τὸ κρέας ψηνόμενον, διὰ νὰ κανονίξῃ μὲ πλειοτ-

ραν οικονομίαν τὴν χρειαζομένην ποσότητα εἰς τὴν οἰκίαν του. Φαίνεται ἐκ τῆς ἐπομένης συγκρίσεως, ὅτι τὸ βωδινὸν κρέας χάνει ὀλιγώτερον· πλὴν διὰ νὰ γένη ὁ λογαριασμὸς ἀκριβέστερος, ἐπρεπέ τις νὰ βράσῃ μέσα εἰς τὸ αὐτὸ ἀγγεῖον, καὶ νὰ ψήσῃ εἰς τὸν αὐτὸν φούρνον συγχρόνως τὰ κρέατα τῶν διαφόρων ζώων.

4 λιτρῶν βωδινὸν κρέας χάνει	{	διὰ τοῦ βράσματος 1 λίτραν	
		διὰ τοῦ ψησίματος 1 λίτραν 5 οὔγκ.	
4 λιτρῶν προβάτινον χάνει	{	διὰ ψησίμ. εἰς φούρ. 1 λίτραν 3 οὔγκ.	
		διὰ τοῦ βράσματος 14 οὔγκ.	
		διὰ τοῦ ψησίματος 1 λίτραν 6 οὔγκ.	
		διὰ ψησίμ. εἰς φούρ. 1 λίτραν 4 οὔγκ.	

Πῶς νὰ φυλάξῃς ὀψάρια ἀπὸ τὴν σήψιν.

Μέσα εἰς πῆλινον ἀγγεῖον μ' ὀλίγον νερὸν καὶ ἄλας θάλε τὸ ψάριον νὰ ἐπάρῃ μίαν βράσιν, καὶ οὕτω μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἄλμην ἀφημένον ἀπόθετες το εἰς ἐρμάριον· τὸ ψάριον καταπίπτει εἰς τοῦ ἀγγείου τὸν πάτον, καὶ, ὄν σκεπασμένον ἀπὸ τὸ νερὸν, διαφυλάσσεται δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας χωρὶς νὰ μυρίσῃ ἢ νὰ σαπῇ. Ἄν ἀναγκασθῇς νὰ τὸ φυλάξῃς πλειότερον καιρὸν, θάλε το πάλιν εἰς τὴν φωτιάν, ῥίπτων μέσα καὶ ἓν φύλλον δάφνης, καὶ ἄφες το νὰ ἐπάρῃ δύο ἢ τρεῖς ἀναβράσεις, καὶ ὄχι πλειότερον, διὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν γευσίν του. Οἱ τρόποι οἱ συνήθεις παρ' ἡμῖν τοῦ νὰ κάμῃς πηκτὴν ἢ μαρινάτα τὰ ὀψάρια, ἢ τηγιασιτὰ καὶ ἀποθεμένα μέσα εἰς τὸ ἐλάδιον, τὰ προφυλάσσουν ἱκανὰς ἡμέρας· δὲν εἶναι ὅμως τὰ οὕτω παρασκευαζόμενα χρῆσιμα εἰς ἀρρώστους. Τὸν γεμιῶνα φυλάσσονται ἐξαιρέτα διὰ πολλὰς ἡμέρας τὰ ὀψάρια, χονόμενα μέσα εἰς πάχον.

I. Π.

Ε'. ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Μία μάχη περίεργος ἐν ταύτῳ καὶ φρικτὴ συνέβη, περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου εἰς Λονδίον, μεταξὺ ἐνὸς λέοντος καὶ δύο τίγρεων, ἐκ τῶν τρεφόμενων εἰς τὸ ἐκεῖ θηριοτροφεῖον. Ἴδου πῶς ἱστορεῖ αὐτὴν μία ἐφημερίς.

Τὴν Παρασκευὴν τὸ πρωῒ μεταξὺ τῆς 11 καὶ 12 ὥρας, ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔχων τὴν φροντίδα νὰ παστρεύῃ τὰ κλωβία τῶν ζώων τῶν σφαγμένων εἰς τὸν Πύργον τοῦ Λονδίνου, ἤνοιξε κατὰ λάθος, ἐν ᾧ

ἤρχισε νὰ κάμῃ τὸ ἔργον του, τὴν θύραν, ἣτις ἐχώριζε τὴν κοίτην ἐνὸς μεγίστου λέοντος ἀπὸ ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο κλεισμένον ἓν ζεῦγος παρδάλεων, τῶν ἐπονομαζομένων βασιλικῶν τῆς Βεργάλης. Μόλις ἀντεβλέφθησαν τὰ δύο ἀρσενικά, καὶ εὐθὺς τὰ ὀρμητικὰ τῶν ἐσπιθηροβόλησαν ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ θυμοῦ των. Ὁ λέων εὐθὺς ἀνῶρθησε τὴν χαίτην του, καὶ ὤρμησε κατὰ τοῦ τίγρεως βρυχώμενος τρομερώτατα. Ὁ τίγρις, κινούμενος ἀπὸ ἴσῃν μανίαν, ἔπεσε κατεπάνω τοῦ ἐχθροῦ του, ἐνῶ ἡ θηλυκὴ ἔτρεξε καὶ αὐτὴ εἰς βοήθειαν τοῦ συντρόφου της. Τὰ βρυχήματα καὶ οἱ ὠρυγμοὶ τῶν μαχομένων, ἀντηχοῦντες εἰς τῶν ζωοστασίων τὰς αὐλὰς, ἐρέθισαν τὰ διάφορα ζῶα εἰς τὸ νὰ δεῖξωσι τὸν φόβον ἢ τὸν μανιωδῆ θυμὸν των. Τὰ μὲν δειλά, τρέμοντα ἀπὸ τὸν φόβον των, ἔτρεχον γύρω τῆς κοίτης των, ἐκβάλλοντα φωνὰς πνιγομένας ὑπὸ τοῦ τρόμου· οἱ δὲ λέοντες, οἱ τίγρεις, οἱ ἄρκτοι, οἱ λεόπαρδοι, οἱ πανθῆρες, οἱ λύκοι καὶ ὕαιναι ἀνεπήδων μέσα εἰς τὰ κλωβία των, διχασίοντες μ' ὅλας τῶν τὰς δυνάμεις τὰς σιδηρᾶς ράβδους, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἐκράτουν κλεισμένους, καὶ ἐκβάλλοντες φρικτοτάτας κραυγὰς. Ὁ λέων ἐπολέμησε μὲ μεγάλην ἀνδρείαν· ἀλλ' ἦτο φανερόν ὅτι ἐμελλε νὰ νικηθῇ ἀπὸ τὰς ἠνωμένας δυνάμεις τῶν δύο τοῦ ἀντιπάλου, οἵτινες εἶχον ἓν μόνον ἔτος, ἀφοῦ ἐκβῆκαν ἀπὸ τὰ δάση πιασθέντες, ἐνῶ ἐκεῖνος εἶχε χαμένην τὴν ἐλευθερίαν του πρὸ καιροῦ ὑπερβαίνοντος τὰ 7 ἔτη. Μόλον τοῦτο ἡ μάχη ἐγένετο κατὰ συνέθειαν μανιωδῶς, καὶ ἡ ἐκθασίς ἦτο ἀμφίβολος, ἕως ὅτου ὁ τίγρις, ἀρπάζων τὸν λέοντα ἀπὸ τὸν λαίμυρον, τὸν ἀνεσκέλωσεν. Ἀλλὰ καὶ τότε οἱ δύο ἀντίπαλοι πολλάκις συνέπεσαν συσπρόφομοι οἱ εἰς ἐπάνω τοῦ ἄλλου, ἕως οὔ ἡ τίγρις, ἡ θηλυκὴ, φθάσασα κατέβαλε κατὰ κράτος τὸν ἀντίπαλόν της. Ὁ βασιλεὺς τῶν τετραπόδων, καὶ εἰς αὐτὴν του τὴν δεινὴν θέσιν ὄν, ἐπολέμησεν ἀκόμη μὲ ἀκαταδάμαστον γενναιότητα, βρυχώμενος συχνότατα ἐκ τοῦ πόνου καὶ τῆς ὀργῆς του.

Ἐν τοσοῦτῳ εἶχαν πυρῶσει σιδηρᾶς βέργας, τῶν ὑποίων τὰ ἄκρα, κοκκινισμένα ἀπὸ τὴν φωτιάν, ἔγωγαν εἰς τὸ στόμα καὶ εἰς τοὺς μυκτῆρας τῶν τίγρεων, οἵτινες ἠναγκάσθησαν οὕτω νὰ παραιτήσωσι τὸν λέοντα. Ἀλλὰ μόλις ἐχωρίσθησαν οἱ μαχομένοι, καὶ πάλιν ὁ λέων καὶ ὁ τίγρις ἐπιάσθησαν μὲ τὰ δόντια, ὁ μὲν δράζας τὴν ἄνω σια-

γόνα, ὁ δὲ τὴν κάτω τοῦ ἀντιπάλου του, καὶ οὕτως ἐδακόνοντο καὶ κατεσχίζοντο μὲ πείσμα ἀκάθεκτον καὶ θανατηφόρον. Τὸ φιλέκδικον αὐτῶν ἦτο τόσο σφοδρὸν ὥστε μὲ μέγιστον κόπον, καὶ ἐμβάζοντες οἱ θηριοτρόφοι τὸν πετυρακτωμένον σίδηρον εἰς τοὺς μυκτῆρας των, ἠμπόρουν νὰ τοὺς χωρίσωσι καὶ νὰ κλείσωσι τέλος πάντων τὸν λέοντα μέσα εἰς τὴν κοίτην του. Ἡ μάχη αὕτη διήρκεσεν ἡμισεῖαν ὥραν. Ὁ τίγρις εἰς τὴν τελευταίαν συμπλοκὴν ἔχασεν ἕνα τῶν χαυλιόδόντων του· ἀλλ' ὁ ἄθλιος λέων ἦτο ἐλεεινῶς κατκρωτηριασμένος.

Ἑλληνικαὶ ἀρχαιοτάτες εἰς τὰς Ἰνδίας.

Ἀνεκάλυψαν εἰς τὰς Ἰνδίας πρὸ ὀλίγου ἀρχαιοτάτης Ἑλληνικῆς πολλὰ περιέργους. Ὁ ἀξιωματικὸς Βεντούρας, χρηματίσας ποτὲ εἰς τὰ στρατεύματα τοῦ Ναπολέοντος, καὶ σήμερον ὢν στρατηγὸς εἰς τοῦ Ρουγγουτσιγγίου τὴν ὑπηρεσίαν, ἔτυχε στρατοπεδεῦν τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον πλησίον τοῦ Μανεσιλά, τόπου κειμένου 72 μίλια μακρὰν πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ 30-40 τοῦ Ἰθάσπου, ὅπου φαίνονται ἐρείπια μεγάλης τινὸς πόλεως. Ὁ Ἐλφεστων ἐσημείωσεν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκαμε περιγραφὴν τῆς Καβούλης, ὅτι ἡ πετρίνη τροῦλα ἐνὸς μεγάλου κτιρίου, τὸ ὅποιον οἱ ἐγγύρωι δοξάζουσι ὅτι τὸ ἔκτισαν οἱ θεοὶ των, εἶχε πλειοτέραν ὁμοιότητα μὲ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχιτεκτονικὴν παρὰ μὲ τὴν Ἰνδικήν. Ὁ στρατηγὸς Βεντούρας ἐδιώρισε νὰ κάμωσι μίαν τρύπαν εἰς αὐτὴν τὴν τροῦλαν, καὶ εἰς τὸ βάθος τριῶν ποδῶν εὐρέθησαν τρία νομίσματα. Οἱ ἐργάται εὐρηκαν ἔπειτα ἐν οἴκημα ἔχον ἕκτασιν 12 περίπου τετραγωνικῶν ποδῶν. Πρὸς βορρᾶν τῆς τροῦλας ἔκαμαν ἄλλην ἀνασκαφὴν, καὶ ὅταν ἐπροχώρησαν σκάπτοντες ἕως εἰς 36 ποδῶν βάθος, εὐρηκαν ὑπὲρ τὰ 80 νομίσματα. Τὰ πλειότερα ἐξ αὐτῶν ἦσαν χάλκινα, καὶ τινὰ χρυσαῖα καὶ ἀργυρᾶ· εὐρέθησαν παρομοίως δακτυλίδια καὶ τινὰ ἀγγεῖα περιέχοντά τινὰ ὑγρά. Νομίζουσι δὲ ὅτι τὰ ἐρείπια ταῦτα εἶναι λείψανα κάμμιαις τῶν πόλεων, τὰς ὁποίας εἰς τὰς Ἰνδίας εἶχε κτίσει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ἔχει σκοπὸν ὁ κ. Βεντούρας νὰ δώσῃ μίαν περιγραφὴν εἰς τὴν Ἀσιατικὴν ἐταιρίαν τὴν εἰς Καλκούτταν.

Χωρογραφία τεσσάρων ἀρχαίων πόλεων τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κύριος Σταγγόπης ἐπέσπερεν εἰς τὴν Γεωγραφικὴν ἐταιρίαν τῶν Παρισίων σχέδια 4 παλαιῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος, (τῆς Μεγαλο-

πόλεως, τῆς Τανάγρας, τῆς Αὐλίδος καὶ τῆς Ἐρετρίας), φανερώσας ἐν ταύτῃ ὅτι ἔχει σκοπὸν νὰ δώσῃ μετέπειτα καὶ τὴν περιγραφὴν αὐτῶν.

Τιμὴ ἀδαμάντων τινῶν σημαντικῶν.

Ὁ ἀδάμας τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας ζυγίζει 106 κεράτια (1) τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων 136· τοῦ μεγάλου Δουκὸς τῆς Τοσκάνης 139· ὁ τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου Μογόλου 279· ὁ τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας 493· καὶ ὁ τοῦ τῆς Πορτογαλίας 1610 κεράτια. Τοῦτον τὸν τελευταῖον ἐξετίμησαν οἱ τῆς Πορτογαλίας ἀδαμαντοπῶλαι 5,000,000,000 φράγκα. — Ὁ δὲ τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων ἐκτιμᾶται 1,200,000,000 φράγ. εἰς τοὺς λοιποὺς δίδουσιν οἱ Ἄγγλοι καὶ Γερμανοὶ ἀδαμαντοπῶλαι μίαν τιμὴν 278,538,500 φράγ. περίπου. Πόσα καταστήματα εἰς ἀγαθοεργίαν τῶν ἀνθρώπων δὲν ἠθέλον συστηθῆ μὲ τσοσαῦτα ἑκατομμύρια χρημάτων, τὰ ὁποῖα μένουσι νεκρὰ καὶ ἀχρηστὰ εἰς λίθους;

Τὴν ἀχρηστίαν ταύτην φρονίμως στοχαζομένη ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ δὲν ἠθέλησε ν' ἀγοράσῃ ἐν μαργαριτάριον, ὅταν εἰς Ἑβραῖος τῆς τὸ ἐπρόσφερε διὰ 20 χιλ. λίρας Στερλίνας (100 χιλ. ταλ.). Καὶ τοῦτο εἶναι πλέον θαυμαστότερον ὅτι ἐπράχθη ἀπὸ γυναῖκα, ἐπειδὴ ἡ γυναικεία φύσις ἔχει κλίσιν μεγαλητέραν εἰς τὰ κοσμητικὰ τοῦ κάλλους παρὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν (2).

Εἰς τῶν εἰς τὸ Βόρνεον ἡγεμόνων ἔχει ἕνα ἀδάμαντα μέγαν καὶ περικαλλέστατον, ζυγίζοντα 367 κεράτια. Οἱ ἐν Βαλτιμόρη Ἄγγλοι ἐπρόσπεραν 150 χιλ. δόλλαρα, δύο μεγίστας φρεγάτας,

(1) Κεράτια εἰς τὴν γλώσσάν μας εἶναι τὰ κόκκουσα ἢ οἱ σπόροι τῶν ξυλοκεράτων, μὲ τοὺς ὁποίους, ἀντιζυγίζοντες τὸ βάρος τῶν ἀδαμάντων, σπίνουσι τὴν τιμὴν λογαριάζοντες πρὸς τόσα τὸ ἐν κεράτιον.

(2) Περὶ τούτου τοῦ μαργαριταρίου ἱστορεῖται τὸ ἐξῆς ἀνεκδοτόν. Ὁ Ἑβραῖος, ἀφ' οὗ ἴδεν ὅτι ἡ βασίλισσα δὲν ἠγόρασε τὸ μαργαριτάριον του, ἀπεφάσισε νὰ διαβῆ εἰς ἄλλο βασίλειον τῆς Εὐρώπης διὰ νὰ ζητήσῃ τύχην, καὶ ἐκινουποίησε τὴν ἀπόφασιν του ταύτην εἰς ἕνα τῶν ἐκεῖ σημαντικῶν. Οὗτος ἐκάλεσε τὸν Ἑβραῖον εἰς δεῖπνον, καὶ ἀφ' οὗ τοῦ ἐπλήρωσε τὴν ζητουμένην τιμὴν διὰ τὸ μαργαριτάριον του, τὸ ἐκοπάνισεν εἰς ἰγθίδιον καὶ ἐπιε τὴν σκόνην, ἀνακατώσας αὐτὴν μέσα εἰς ἕν ποτήριον κρασίου, εἰς ὑγίαν τῆς βασιλίσσης, λέγων εἰς τὸν Ἑβραῖον, ὅστις τὸν ἐκώτταξεν ἐκστατικός· Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἠμπόρει ν' ἀγοράσῃ ἐθέλαια τὸ μαργαριτάριον σου, ὅταν βλέπῃς ὅτι ἔχει ὑπὸ κούρου πίνοντας αὐτὸ εἰς ὑγίαν τῆς.

πολλὰ καίνοντα καὶ τουφέκια διὰ τὰ ἀγοράσωσιν· ἀλλ' ὁ κατέχων αὐτὸν δὲν ἔστερξε νὰ τὸν δώσῃ. Οἱ κάτοικοι πιστεύουσιν ὡς θαυματοργὸν τὴν λίθον, καὶ δοξάζουν ὅτι θεραπεύονται ἀπὸ τὰς ἀρρώστιας των, πίνοντες ἀπὸ τὸ νερὸν εἰς τὸ ὅποιον τὴν ἐμβάπτουσι.

Φωσφορισμὸς ἢ φῶς ἐκβαίνει ἀπὸ τὰ γεώμηλα.

Εἰς μίαν πόλιν τῆς Γερμανίας εἰς ἀξιωματικὸς, περιερχόμενος τὴν νύκτα τῆς 7 Ἰανουαρίου πρὸς φυλακὴν εἰς τὸν στρατώνα, εἶδε φῶς εἰς μίαν κάμαραν τοῦ κυρίου· καὶ ἐπειδὴ ἦτο ῥητῶς ἀπηγορευμένον νὰ ἀφίνωσι φῶς, ἐνόμισεν ὅτι ἦτο πυρκαϊὰ καὶ ἔτρεξεν εὐθὺς νὰ βοηθήσῃ εἰς σβέσιν της. Ἀλλ' ἐμβαίνων εἰς τὴν κάμαραν εὗρηκε τοὺς στρατιῶτας καθημένους εἰς τὸ κρεβάτιόν των καὶ κυττάζοντας ἐν φῶς ὠραιότατον, ἐκβαῖνον ἀπὸ σωρὸν γεωμήλων, τὰ ὅποια εἶχαν ἀρχίσει νὰ σήπωνται· τὸ δὲ φῶς τοῦτο ἦτο τόσον λαμπρὸν, ὥστε οἱ στρατιῶται ἔβλεπον ν' ἀναγινώσκωσιν. Ἀπ' ὀλίγον ὀλίγον ἔχασε τὴν ζωρότητα καὶ τὴν λάμψιν του, καὶ ἐξέλιπε δι' ὅλου κατὰ τὴν νύκτα τῆς 10 Ἰανουαρίου. Τοιαῦτα φῶτα, μικρὰ ἢ μεγάλα, φαίνονται πάντοτε, ὅπου ἀρχίζει νὰ γίνεται σῆψις ζωϊκῶν σωμάτων, οἷον εἰς τάφους, εἰς νερὰ σηπόμενα, εἰς πτώματα κ.τ.λ. ὅθεν ἀναπτυσσόμενοι διάφοροι αἲρες φλογιστοὶ, ἀνάπτονται ἐνονομένοι μετὰ τὸν ὀξυγόνον τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ αἵρος. Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν κοινὸν λαόν, ὅστις βλέπει μὲ φρίκην πᾶν φαινόμενον τοῦ ὀποίου ἀγνοεῖ τὴν αἰτίαν, νὰ πισεύῃ ὅτι εἶναι βουρκόλακκοι εἰς τὸν κόσμον. Καὶ τὸ ὄνομα δὲ μαρτυρεῖ ὅτι ἐδόθη κατὰ πρῶτον εἰς τι φαινόμενον ἐπάνω εἰς λάκκους βουρκώδεις, καθὼς εἶναι οἱ τῶν ἀκινήτων καὶ πεσηπύτων νερῶν.

I. II.

Ἡ Θ Ι Κ Λ.

Ὁ Κλεάνθης ἔλεγεν, ὅτι οἱ ἀγράμματοι διαφέρουν ἀπὸ τὰ θηρία κατὰ μόνην τὴν μορφήν. — Ὁ ἀμαθὴς πλούσιος εἶναι, ἔλεγεν ὁ Διογένης, πρόβατον χρυσόμαλλον.

Ὁ ἀγαθὸς ἄρχων, ἔλεγεν ὁ Βίων, ἐκβαίνει ἀπὸ τὴν ἀρχοντείαν του ὄχι πλουσιώτερος, ἀλλὰ ἐνδοξότερος.

